

Šiame numery

VISUOMET JAUTRŲS KULTŪRAI.
DĖMESYS OSKARO VLADISLOVO MILAŠIAUS KŪRYBAI.
VAIZDAI IR VEIDAI SENOJOJ PENNSYLVANIOJ — LIETUVIŲ ANGLIAKASIŲ PRAKAITAS IR TECHNIKOS SMŪGIAI.
ALEKSANDRO RADŽIAUS EILERAŠČIAI.
DAUMANTO ČIBO APYBRAIZA.
KUMRANO RITINIAI.
CLAUDIO MONTEVERDI — OPEROS TĖVAS.
PRANO VISVYDO "ANTIKOMENTARAI".
"SAKALO" LEIDYKLOS VADOVUI 80 METŲ.
KULTŪRINĖ KRONIKA.
FILMŲ ĮVAIRUMAI.
AKADEMINĖS PROŠVAISTĖS.

Dėmesys Oskarui Vladislovui Milašiui

Septintasis Milašiaus bičiulių draugijos
sąsiuvinis

J. DAINAUSKAS

"Les Amis de Milosz" draugija Paryžiuje šią vasarą išleido savo 7-įjį, 48 psl. sąsiuvinį, skirtą Oskaro W. Milašiaus kūrybos nagrinėjimui, kuriame (3-20 psl.) svarbiausią vietą užima dr. Jacques Buge rašinys "Kaip toli yra pažengę tyrinėjimai ir darbai apie Milašių". To rašinio įžangoje redakcija praneša, jog, leidinį bespausdinant, buvo gauta žinia, kad dr. J. Buge staiga mirė širdies smūgiu.

Buge buvo vienas geriausių O. W. Milašiaus raštų žinovų ir tyrinėtojų, gimęs 1933 m. Paryžiuje, tad dar visai jaunas žmogus, pilnas visokių sumanymų tyrinėti Milašiaus kūrybą. Jo ir daktaro disertacija buvo užvardinta "Milosz en quête du Divin" (Milašius dieviškumo ieškojime), išl. 1963 m. knygoje "Connaissez-vous-Milosz" (Ar pažįstate Milašių), išl. 1965 m., jis pateikė labai gerą apybraižą Milašiaus kaip žmogaus ir kaip rašytojo. J. Buge taipgi daug prisidėjo prie naujos (1959) Milašiaus raštų laidos. Jo mirtis Milašiaus kūrybos tyrinėjimams plėsti bei propaguoti ir Milašiaus Bičiulių draugijai yra labai didelis nuostolis. Vėlonis paliko daug neužbaigtų darbų išskirtinai apie Milašių.

1959 m. vasarą Mon-Saint-Michel vienuolyne (saloje, prie At-

lanto pakraščio), Milašiaus mirties metų užbaigimo programoje J. Buge labai vaizdžiai ir entuziastingai kalbėjo apie Milašių mistiką ir jo poezijos filosofines gelmes. Jis tiek buvo įsigilinęs į Milašiaus kūrybos tyrinėjimus, kad valandomis galėjo kalbėti apie bet kurį Milašiaus kūrinį (o' ypač apie "Miguel Manara"). Taip pat J. Buge buvo susidomėjęs ir lietuvių kalbos poetišku. Lietuvių kalbos skambesiu pažinti jis keletą kartų prašė paskaityti jam lietuvių kalba tekstus dainų, ypač tų, kurias prancūzams pateikė ar paminėjo Milašius.

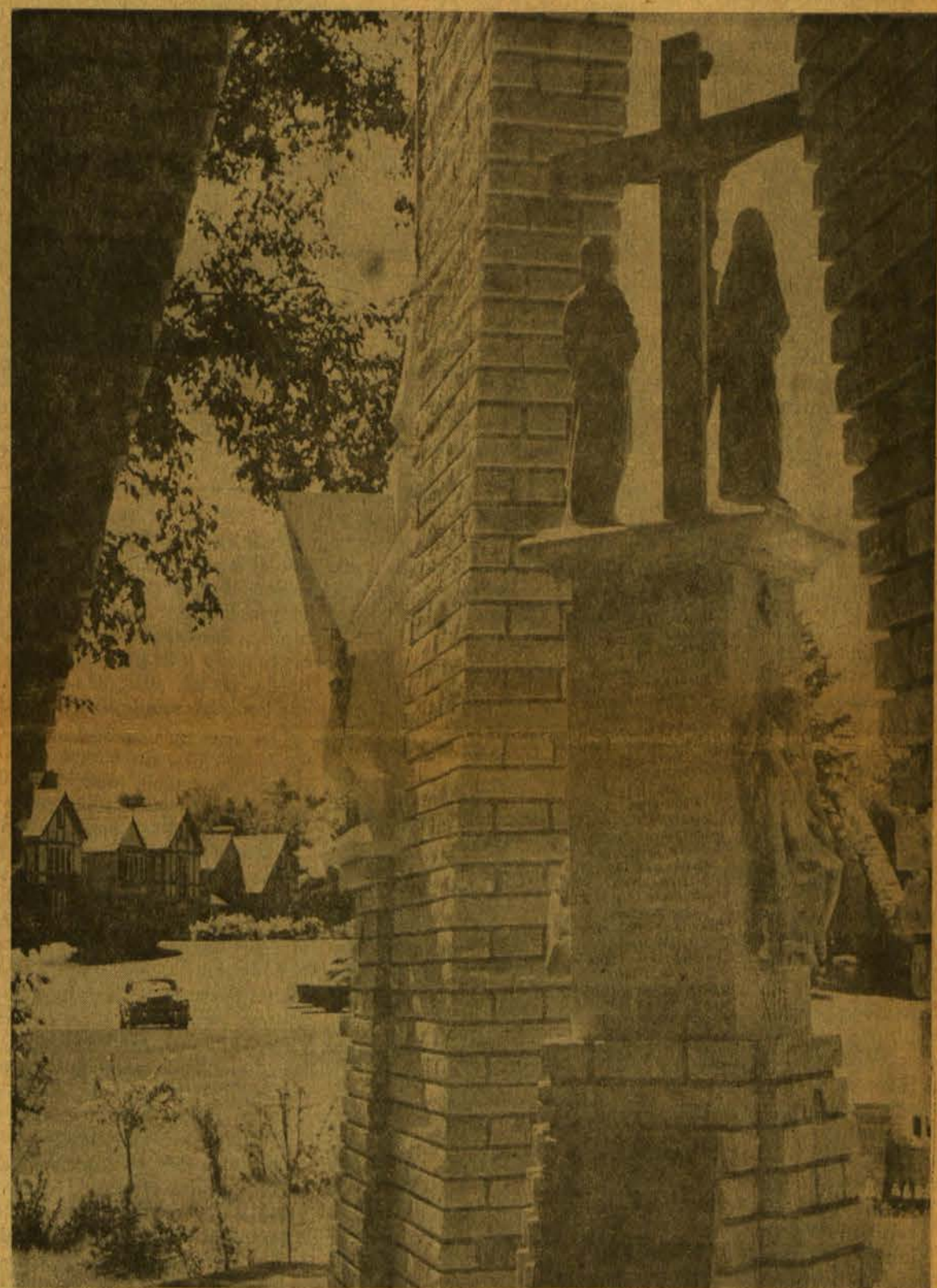
J. Buge savo rašinyje, čia minimam leidinyje, Milašiaus kūrybos tyrinėjimus skirsto į kelis periodus:

1) 1902-1942 m., kai beveik nebuvo jokių tyrinėjimų. Nors tame periode, vis pasirodant Milašiaus naujiems kūriniams, buvo daug rašoma apie poetą, apie jo kūrybą, bet tai buvo tos kūrybos vertinimas, kritika, tik jokiū būdu ne Milašiaus kūrybos tyrinėjimas. Tiems tyrinėjimams atsirasti ir pirmyn pastūmėti svarbiausią vaidmenį suvaidino poetas Armand Godoy, didelis Milašiaus draugas, kurio įtakoje 1934 m. pats perėjęs į katalikybę. 1944 m. jis išleido "Milosz, le Poète de l'Amour" (laida pakartota dar ir 1960 m.), kur A. Godoy analizuoja Milašiaus kūrybos esmę, teigdamas, nors ir ne visuomet pakankamai įtikinamai, kad visi Milašiaus raštai yra perdėm giliai katalikiški. Godoy pastangomis viena šveicarų leidykla (1944 - 48 m.) išleido 8 tomus Milašiaus raštų. Vis dėlto Godoy nebuvo ir negalėjo būti objektyvus, nes jam Milašius buvo artimiausias žmogus, tarytum brolis.

1949 m. pasirodžiusi Jean Rousselot knygutė "O. V. de L. Milosz" tėra vien žurnalistinio pobūdžio leidinys, pilnas biografinių ir informacinių klaidų.

1951 m. G. I. Židonis (Židonytė-Vebrienė) išleido "O. V. de L. Milosz, sa vie, son oeuvre, son rayonnement". Veikalas atsirado iš josios disertacijos (1949 m.) "Un Poète Lituanien, d'esprit cosmopolite et d'expression française: O. V. de L. Milosz", pateiktos Paryžiaus universitetui, Židonytė, berengdama tą darbą, surado daug Milašiaus raštų, iki tol nežinomų ir surinko papildomų Milašiaus biografijos duomenų. Milašiaus kūrybos egzogeizė pastūmėti pirmyn Židonytės tyrinėjimai lėmė daugiau nei Godoy.

2) Naujas Milašiaus kūrybos tyrinėjimų etapas prasidėjo 1957 m., kada A. Silvaire leidykla Paryžiuje pradėjo naujai leisti Milašių, paskelbiant nemažą iki tol visai nežinomų poeto raštų. Biografijos duomenimis patikslinti daug padėjo Milašiaus asmens

Lietuvių pranciškonų vienuolyne Kennebunkporte

Nuotrauka V. Maželio

byla Lietuvos pasiuntinybės Paryžiuje. Ten ją išsaugojo ir J. Buge perdavė dr. S. Bačkis. Naujai atrasti Milašiaus rašiniai (o ypač "Deux Messianisme politique") parodė, kad Milašius ne vien tik norėjo tarnauti savo lietuviškai tėvynei, kurią aistringai mylėjęs, bet ir visai žmonijai. J. Buge, studijuodamas tą asmens bylą, turėjo daug duomenų naujai pataisyti, patikslinti iki tol paskelbtas biografines žinias ir galutinai įsitikinti Milašiaus kūrybos ir žmogaus didingumu.

1964 m. amerikietis Stanley M. Guise, kaip daktaro disertaciją, pateikė Paryžiaus universitetui rašinį "La Sensibilité esotérique de Milosz", suskirstytą į trys skyrius: I. Dvasinė poeto biografija, II. Milašiaus "mokytojai": Swedenborg, Goethe, Biblija ir Kabbala; III. Pitagorizmas ir alchemija Milašiaus kūryboje. Vis dėlto tas 233 maš. rašytų puslapių veikalas, J. Buge manymu, veik nieku nepastūmėjo Milašiaus raštų esmės tyrinėjimų, nieko nepasakydamas apie Milašiaus

poezijos misteriją, apie jos kūrimo kelius.

3) Naujas Milašiaus kūrybos tyrinėjimo etapas prasidėjęs 1969 m. J. Buge čia daugiau sustoja prie 1971 m. daktaro disertacijos "Thématique et signification de l'enfance dans l'oeuvre poétique de Milosz", kurią parašė Janine Kohler. Židonytė, Buge, Guise darė Milašiaus kūrybos metodinius tyrinėjimus, gi ponja Kohler — metodologinius. Toliau J. Buge paliečia tos pat Kohler ir J. Bellemine-Noel darbus, kurių straipsniai irgi yra šiame sąsiuvinyje aptariami.

J. Kohler rašinyje "Tolimos praetis namai, toluomoje likęs sodas — Vaikystės dienų vietovės Milašiaus poezijoje" nurodo, kad Milašiaus poezijoje viešpatuoja vaikystė, pilna nostalgijos grožio. Poemoje "Insomnie" Milašius, tardamas "Kai sakau: mano Motina, tai galvoju apie jus, mano Namai", išsako savo vaikystės tragediją.

J. Bellemine-Noel Larouse leidykloje išleido veikalą "Le texte

et l'avant. texte, les brouillons d'un poème de Milosz", kurį (37-40 psl.) aptaria Jean Audard. Tai lingvistinė ir psichoanalitinė "La Charette" poemos analizė, 142 puslapių nieko neduodanti naujo, kas galėtų plačiau praskleisti Milašiaus kūrybos misteriją.

Informacijos skyriuje pranešama apie mirtį draugijos narių Louis Guillaume ir Natalie Clifford Barney, irgi rašiusių apie Milašių ir jį asmeniškai gerai pažinojusių ir dalyvavusių šios Milašiaus bičiulių draugijos steigime.

Raoul Auclair dramatiniojo radijo transliacijai Milašiaus veikalą "Saul de Tarse". Tas pats rašytojas jau anksčiau skaitė 8 radijo paskaitas apie Milašiaus poeziją. Be jau minėtos Janine Kohler disertacijos, universitetinės tezes apie Milašiaus kūrybą pateikė: Daniele Kemp, Melbourne (Australijos) universitete — "Mysticisme baroque chez Milosz". Suzanne Senaz, d'Aix-en-Provence (Prancūzijos) universi-

(Nukelta į 2 psl.)

Oskaras Vladislovas Milašius (1887-1939)

nykstančių vertybių, o žala padarė ir dar padarys tik Lietuvos engėjams, tik nežmonišku, neteisingumui, tik dvasinei apatijai. Čia ir glūdi nenuilstamos veiklos prasmė tiek vyresniosios, tiek jaunosios kartos eilėse.

Pr. V.

VISUOMET JAUTRŲS KULTŪRAI

Vaižgantas, įvertindamas tautiečių laimėjimus, rašė: "Praktiškai, mūsų dideliame džiaugsmui, parodė, kad esame gyvi, jautrūs, krutūs, atsilepiame, kaip palies-ta styga. Vadinasi, mes tokia gaivumo dirvelė, jog tikrai verta ją paknaistoti".

Smagiai paglosto širdį Vaižganto entuziazmas, nors mūsų išeivinei situacijai jis nelabai ir tinka. Nūdien retėja patyrusių veikėjų eilės, pragmatizmas, kam užmigo polėkių, nutautėjimas apkarpo teritorijas. O kur tas gaivumas? — paklaus skaitytojas. O kur kultūrinė kokybė? — pridurs eilinis kritikas.

Vis dėlto kai kurie pastarieji įvykiai nuskaidrina protą ir parodo, kad mūsų ligšiolinė veikla nebuvo bergždžia. Jaunimo kongresas, išpuodinga tautinių šokių šventė, scenos pastatymai, dailės ir foto parodos — visa tai gražiai įsiriškioja naujaisiu, gal ne visuomet tobulų laimėjimų virtinėn.

Nėra abejonės, gaivumo dirva mūsųose būtų žymiai našesnė, jei šiandien Lietuva priklausytų laisvų valstybių šeimai, jei būtų galima glaudžiau pabendrauti su tėviške; apamai, jei visi politinio bei ideologinio nepasitikėjimo varžtai būtų nusviesti į prarają.

Kol kas apie tokias galimybes tik svajojame. Kartais, kai mūsų pastangos, beieškant sprendimų, sudūžta, atsimušusios į tarptautinio abejingumo geležį, liūdesys sugniaužia krūtinę. Matome, kad pasaulio galiūnai nekvaršina sau galvų pavergtųjų vargais. Mūsų tėvynės kultūra ir toliau "rūpinasi" reiklieji sekretoriai ir maskviniai mentorai. Kitos išeities kol kas nėra.

Dėl to išeivių kultūrinė veikla pasidaro itin prasminga — tesėti kuo ilgiau ir kuo vieningiau at-

likti savo darbą. Nusileisti Maskvai neįmanoma. Nusivilti ar ne laiku pasenti irgi nedera.

Neseniai vykusių sąskrydžių metu natūraliai buvo akcentuojamas jaunimo vaidmuo ateities darbuose. Natūraliai norėjome jaunimo pasidžiaugti ir parodyti pasauliui jo kilnų gyvastingumą ir ryžtą. Jei kas dabar bando priekaištauti, jog buvo pamiršti ar neįvertinti vyresnieji kultūrininkai, šneka ne į temą. Jaunimo sąskrydžius palikime jaunų idėjų bei užmojų demonstracijai, o ne kelių žymių rašytojų pristatymui. Kuo mažiau kišimosi, tuo labiau jaunimo darbai pasižymės jaunatvišku gaivumu.

Suprantama, rudens darbo išvakarėse, reikia pakartotinai pabrėžti ir vyresniųjų kultūrininkų reikšmę. O ji yra neabejotinai didelė. Juk ne paslaptis, senasis personalas išeivijoje dar bestovė kultūros švyturio aukštumoje. Mūsų džiaugsmui, jis yra vaižgantiškai gyvas ir jautrus: bendruomenėje, spaudoje, stambių veikalų leidime, literatūros ir meno baruose. Atrodo, kad Victor Hugo, kalbėdamas apie senatvę, kaip tik ir turėjo minty mūsų veikliuosius veteranus: "Jaunimo akyse matau liepsną, senimo akyse — šviesą".

Bolševikinėje spaudoje emigrantologai kartais bando sunie-kinti išeivijos kultūros veteranų įnašą. Iškraipo faktus. Tyčia sumaišo sąvokas: išeivį darbininką pakrikštiją buržuju, o savo biurokratus (žmonių sprandų zulinčius) — liaudies tarnais. Emigrantologai šneka apie "buržuazinę" visuomenės padarytą "didelę žalą emigracinei kultūrai". Aišku, tai tuščia kalba. Gyvenimas rodytė rodo priešingus rezultatus. Egzodo visuomenė, kiek sąlygos leido, sukūrė ne-

Vaizdai ir veidai senojoje Pensilvanijoje (I)

Angliakasių prakaitas ir technikos smūgiai

VLADAS RAMOJUS

1972 m. gegužės 3 d. priešpiečiai mes trys (stud. Elena Bradūnaitė, kun. Algimantas Kežys, SJ, ir čia rašantis) prel. Juozui Karaliui mus vežiojant, sustojom Šenadoriaus (Shenandoah) liet. Sv. Jurgio parapijos kapinėse, vienoje iš trijų tos pačios parapijos kapinių, išdėstytų viršukalnėje tarp keliolikos kitų tautų kapinių. Iš kryžių, antkapinių paminklų ir kitų ženklų, ženklinančių amžino poilsio vietas, supratom, kad čia ilsisi ne tikstantis, ne keli, bet gal keliasdešimt tūkstančių angliakasių bei jų šeimų narių, kad prieš akis kapai tų brangių lietuvių, kurie pirmieji Amerikoje kūrė lietuviškas parapijas, draugijas, mokyklas, steigė laikraščius, knygų eldyklas ir visa tai, kad šiame turtingų anglių kasyklų rajone vėl suplaktų gyvosios Lietuvos pulsas, kurios žemė, pasilikusi tol už Atlanto, užjota ruso okupanto.

Stovint šiame milžiniškame mirusiųjų kalne, mintyse pynėsi vaizdai, vykę prieš 102 ar 100 metų (pirmieji lietuviai emigrantai į Šenadorių atvyko 1869 m., įkūrė pirmąją lietuvių Sv. Kazimiero parapiją, kurią vėliau lenkai atėmė ir negrąžino iki šių dienų): šimtai lietuvių berniukų, daugiausia bemokslų ir tolimų kraštų niekad nemačiusių, pabėgę nuo caro kariuomenės, iš senų laiškų lipo į naująjį krantą New Yorko uoste. Lipo žvalūs, muskulingi, pilni kaimietiškos stiprybės. O čia į New Yorką, nuo Skrantų, Vilksbarės ar Šenadoriaus atvykę anglių kasyklų magnatų pasamdę pirkliai žibančiomis akimis žvelgė į tvirtus vyrus ir, vietoje nupirktus, tempė į Šenadorių, Mahanojų, Niūpils ir kitas Pensilvanijos vietas, kur nuo amžių stūkso ledynų sustumti didžiuliai kalnai, o po tais kalnais žemėje guli neišmatuojami anglies klodai. Metams kitiems praslinkus, berniukų pėdomis per Atlantą į naująjį krantą skubėjo jų paliktos mergelės, giminaitės. Šių New Yorko uoste pirkliai nebelaukė, nes silpnėsi moterų raumenys pirklių neintereso. Tada jos, daugiausia pėsčios, geležinkelio begius sekdamos, iš New Yorko atėdavo į kasyklų miestelius pas savo berniukus, kurie gliaui po žemėmis išbūvodavo 12-14 val. paroje. Anot senųjų liudininkų ar jų vaikų, atėjus iš šviesaus New Yorko į tamsų Šenadorių, ne tik žmonės, bet ir dangus su žvaigždėmis atrodė juodi, ir apie tai senieji lietuviai emigrantai yra sukūrę nostalgios tautosakos, kurią, čia užrašyti kartu su mumis atvažiuo stud. E. Bradūnaitė. Geležinkelio einant iš New Yorko į Šenadorių, dažnai įjaučius vyrus ar jų mergeles užpildavę pikti šunys, jie net nepajėgdavę akmenimis apsiginti. Todėl ir dabar tebeminimas iš anų laikų išlikęs posakis: "Amerikoje šunys palaidi, bet akmenys prišti..."

Ir vėl akyse nūdienos vizija, žvelgiant nuo aukšto kalno, iš mirusiųjų angliakasių karalių: Šenadoriaus miestas, kurį dominuoja gražiausios iš visų miesto šventovių liet. Sv. Jurgio bažnyčia du aukšti bokštai, savo aukščiu bei gotišku lieknumu prašokę visų kitų pastatų masę, iš visų pusių sukaustytas milžiniškų kalnų. Jie dviejų rūšių — vieni prieš amžių ledynų sustumti, kiti gi — per paskutinį šimtmetį supilti į vairių tautų emigrantų angliakasių iš anglies liekanų. Reiškia, visa ta milžiniška masė, dabar sudaranti naujus kalnynus, žmonių rankomis ir kitomis primityvio-

mis anų laikų priemonėmis išgraužta iš žemių gilumos ir iškelta į paviršių.

Prel. J. Karalius, čia pat, kur mes dabar stovim, pasirinkęs sau amžino poilsio vietą ir pasistatęs nedidelę Fatimos šventovę, kuri ateityje ženklins šio garbingo Kristaus bei lietuviybės apaštalo bei kitų parapijos kunigų kapus, mums skaičiais nusako smarkų gyventojų mažėjimą Šenadoriuje. Kasyklų žydėjimo metais mieste buvo 30,000 gyventojų. Lietuvių pradžios mokyklą, ją 1935 m. įkūrus, lankė net iki 600 vaikų. Dabar mieste belikę tik apie 7,000 žmonių. Lietuvių parapijos mokyklą, kurioje iki 1967 m. pilnai buvo mokoma lietuvių kalba, teko sujungti su airių parap. mokykla vien todėl, kad nebeužteko mokinių, ir mokykla finansinai nebegalėjo išsilaikyti. Ir visa tą didelę žalą padarė šių dienų modernioji technika, o taip pat dujos ir elektra, išstūmusios iš apyvartos anglis. Tie tuneliai, tos visos kasyklų šachtos, kur seniau dūsdavo ir su pavojais bei dukėmis grumdavosi tūkstančiai angliakasių, dabar vietomis tepaliktos tik turistams lankyti. Šiaipgi

Tokiais herbais bei lietuviškomis insignijomis išpuošta lietuvių Sv. Jurgio bažnyčia Šenadoriuje, įkurta 1891 m. Bažnyčios vidus prel. J. Karaliaus pastangomis ypač gražiai buvo išpuoštas 1940 m. (Lietuvių foto archyvas)

Prel. J. Karalius, Kristaus bei lietuviybės apaštalas ne tik Šenadoriuje, bet gal ir visame Pensilvanijos anglių kasyklų rajone, Šenadoriaus liet. Sv. Jurgio senosiose kapinėse stovi prie pirmojo JAV mirusio lietuvių kunigo marijono Julijono Strupinskio kapo. Kun. J. Strupinskas į JAV atvyko 1866 m. Aplink matyti senų lietuvių angliakasių kapai. (Lietuvių foto archyvas)

Žvilgsnis į Šenadoriaus panoramą nuo kalno. Miestas guli dauboje, į kalnus bėga keliai. Prel. J. Karalius rodo stud. E. Bradūnaitę ir čia rašančiam dūmus, kylančius iš senų kasyklų požemių. Įdomu, kad tie gaisrai neužgesinami per ilgą metų, nors valdžia gesinimui išleido apie 5 milijonų dolerių. (Lietuvių foto archyvas)

kelių milijonų dolerių vertės didžiulės mašinos su ilgais gervų kaklais, žemės paviršiuje stovėdamos ir aptarnaujamos 3 - 4 žmonių, dabar labai greitai nusirausia net į 1000 pėdų gilumą ir iškelia ne tik tūkstančius tonų anglies, bet ir senųjų kasyklų medinius pastolius, kuriuos prieš daugelį metų pastatė savo jėgomis į žemės gilumą nusileidę mūsų angliakasiai. Technika prailgino žmonių gyvenimą, bet taip dujos ir elektra, išstūmusios iš apyvartos anglis. Tie tuneliai, tos visos kasyklų šachtos, kur seniau dūsdavo ir su pavojais bei dukėmis grumdavosi tūkstančiai angliakasių, dabar vietomis tepaliktos tik turistams lankyti. Šiaipgi

mi, Pensilvanijos lietuviai angliakasiai sukūrė įdomią ir spalvingą epochą. Mes šiandien, stovėdami ant Šenadoriaus kapinių kalno ir matydami, kaip slėnyje prie pat Šenadoriaus iš senų kasyklų tunelių veržiasi dūmų kamuoliai ir visą laiką kyla į aukštį (o tai vyksta jau per ilgą metų, nors valdžia išleido per penkis milijonus dolerių, bet gaisrų požemiuose nepajėgė užgesinti) esame laimingi, su savim turėdami anos epochos gyvą liudininką, 83 m. sulaukusį prel. J. Karalių, buvusį ilgametį Šenadoriaus Sv. Jurgio liet. parapijos kleboną, dabar emeritą, klebono pareigas perdavęs Marianopolio kolegijos auklėtiniui kun. Juozui Neverauskui, vietos lietuvių vadinamam profesorium, nes jis dėsto lietuvių kalbą, Lietuvos istoriją suaugusiųjų kursuose tame pat Šenadoriuje. Prel. J. Karalius, Šenadoriuje, kaip vikaras, pirmą kartą pasirodė 1923 m. Atgal, klebonu paskirtas, sugrįžo 1929 m., kai čia ilgus metus negalėjo pabūti joks klebonas, jų tarpe ir garbingos atminties kun. A. Milukas. Sugrįžo į tą parapiją, kur, pašėlusiai įsigalėjus komitetui (o jame buvo net ir bažnyčias nelankančių žmonių), vykdavo nuolatinės kovos tarp komiteto iš vienos pusės ir klebono su kunigais bei jiems ištikimais parapie-

čiais iš antros pusės. Būdavo tokių dienų, kada komiteto nariai atimdavo iš klebono net bažnyčios raktus, ir klebonas su kunigais negalėdavo įeiti į bažnyčią net Mišių atlaikyti. Kartais nebeišlaikydavo parapiečių nervai ir įvykdavo žiaurios muštynės. Kai kurie tu muštynių įnagiai — lazdos, kirviai — dar ir dabar yra išlikę anų laikų fotografijose. Nuostabu, kad ilgas valandas kasyklų gilumoje praleidę angliakasiai rasdavo jėgų bei ištvermės taip agresyviai kovoti su savo klebonais. Todėl joks klebonas čia ilgiau pabūti negalėjo. Bet ateivis iš Džukijos, tuometinis kun. J. Karalius, pasiryžęs niekur iš čia nesitraukti ir kovą su komitetu lamėti. Kova buvo arši, truko ilgai, klebonui ji kainavo daug nervų bei sveikatos, jis pasiekė net Pensilvanijos Aukščiausią teismą. 1935 m. Pensilvanijos Aukščiausiam teismui pakeitus įstatymus, kun. J. Karalius ir kitų parapijų klebonai kovą su komitetais laimėjo visiems laikams, ir nuo tu dienų Pensilvanijos liet. parapijose įsiviešpatavo taika bei ramybė, kuri tebesitęsia iki šių dienų. O būvę didieji kovoto-

(Nukeita 13 psl.)

DR. ANNA BALIUNAS
AKIJ, AUSU, NOSIES IR GERKLES LIGOS
Pritaiko akinius
2858 West 63rd Street
Val: kasdien 10-12 val. ir 7-9 val. šeštadienį 10-1 val. Trečiadienį uždaryta. Liauniai priimami susitarus
Ofiso telefonas PR 8-3229
Rez. telef. WAlbrook 5-5076

DR. K. G. BALUKAS
Akusherija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LC 5-6446
Pirma ligonius pagal susitarimą bei neatsiliepia, akambinti 374-8012

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-805 ir California Valandos pagal susitarimą: Pirmad., antr., ketvirt., nuo 8 iki 7:30 val. vakaro. Šeštad. nuo 2 iki 3:30 val. Trečiadienį ir penktadienį uždaryta. Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WAlbrook 5-3045

DR. C. K. BOBELIS
DR. B. B. SEITON
INKESTŲ IR SLAPUMO TAKŲ CHIRURGIJA
Tel. — 695-0533
FOX VALLEY MEDICAL CENTER
860 Summit Street
Route 64 — Elgin, Illinois

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Iškylus trečiadienį. Šeštadieniais 12 iki 4 val. popiet

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
2154 South Western Avenue
Pirmad., antr., ketvirt., ir penktadienį 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakaro. Trečiadienį, nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. Šeštadienį, 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso telef. RE 7-1188
Rezid. tel. 239-2919

DR. C. K. BOBELIS
DR. B. B. SEITON
INKESTŲ IR SLAPUMO TAKŲ CHIRURGIJA
Tel. — 695-0533
FOX VALLEY MEDICAL CENTER
860 Summit Street
Route 64 — Elgin, Illinois

DĖMESYS OSKARUI V. MILAŠIUI

(Atkelta iš 1 psl.)

teto — "Le temps dans l'oeuvre de Milosz" ir Marie-Danièle Blanchelande-Chavatte — "Amour humain, amour divin dans le theatre de Milosz".

Išėjo nauja laida (VI-jo Milašiaus raštų tomo) "Centes et fabiaux de la Vieille Lithuanie", kurioje tiksliai laikomasi Milašiaus nurodymų. Tokių ir panašių žinučių, liečiančių skelbimą ir nagrinėjimą Milašiaus kūrybos,

čia minimas sąsiuvinis pateikia ir daugiau. Tik piniginė Milašiaus bičiulių draugijos veiklos apy-skaita nėra labai gera. Draugija įsteigta 1966.IV.1 d., viso jai priklausė 274 nariai, iš kurių, daugiau ar mažiau, net 128 vėluoja įmokėti savo nario įnašus. Vis dėlto, nežiūrint į kai kurių jos narių "atšalimą", vien 1971 metais į draugiją buvo priimta 22 nauji nariai, Milašiaus kūrybos entuziastai.

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2253
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street

Val: pirm., antr., ketv., ir penktadienį 1-4 ir 7-9 val. antradienį ir šeštadienį 10-4 val. Trečiadienį uždaryta.

DR. ANTONIO RODOLFO KUBIENKA
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2700 West 51st Street
Tel. GR 8-2400

Val: pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9 val. antradienį ir penktadienį 10-4 val. Šeštadienį 10-2 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8 6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. Tel. — GI 8-0873
DR. W. M. EISIN - EISINAS
AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGŲ GINEKOLOGINĘ CHIRURGIJĄ
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jai neatsiliepia, akambinti: MI 3-0001

Tel. — BE 3-5893
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ AKIŲ LIGOS
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų — rezid. — PR Prospect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street

Pirmad., antr., ketvirtadienį ir penktadienį 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak. Šeštadienį, nuo 1 iki 4 val.
Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street

VAL: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 4 iki 8 val. Trečiadienį ir šeštadienį uždaryta.
Ofiso ir buto tel. OLYmpic 3-1281

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadienį ir šeštadienį tik susitarus.

DR. ALG. KAVALIUNAS
VIDAUS LIGŲ IR KRAUJO SPECIALYBĖ
5540 South Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą. Škambinti — 585-2525

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Iškylus trečiadienį. Šeštadieniais 12 iki 4 val. popiet

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuviai gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street

Val: pirmad., antr., ketvirtadienį ir penktadienį 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakaro. Trečiadienį, nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. Šeštadienį, 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso telef. RE 7-1188
Rezid. tel. 239-2919

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
2154 South Western Avenue
Pirmad., antr., ketvirt., ir penktadienį 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakaro. Trečiadienį, nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. Šeštadienį, 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso telef. RE 7-1188
Rezid. tel. 239-2919

Perskaite "Draugą", duokite kitiems pasiskaityti

Tel. ofiso HE 4-1818 Rez. PR 8-9801
DR. I. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71st ir Campbell Ave. kampas)
Pirmad., antr., ketvirtadienį ir penktadienį 3 val. popiet iki 7 val. vak. Šeštadienį, nuo 9 val. ryto iki 11 val. ryto — tik susitarus.

DR. NINA KRAUCEL
KRIAUGELIONAITĖ
AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGŲ
6132 S. Kedzie Ave.
Tel. WA 5-2670, neatsiliepiau skambinti 471 0225 Valandos pagal susitarimą

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGŲ
2817 West 71st Street
Telef. HEimlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2018 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses"
Val. pagal susitarimą. Uždaryta trečiadieniais

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
5159 South Dames Avenue
Tel. Ofiso PR 6-7800 Namų 925-7697
Valandos tik pagal susitarimą. Trečiadieniais uždaryta

DR. LEONAS SEIBUTIS
Inkstų, Pūslės ir Prostato CHIRURGIJA
2656 West 63rd Street
Val. antradienį nuo 1 - 4 popiet ir ketvirtadienį nuo 5 - 7 vakare
Ofiso tel. 776-2380; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. GROvehill 6-0817
Valandos: pirm., ir ketv. nuo 13 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 val. vak. antr., ir penkt., nuo 13 iki 5 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofiso 2750 W. 71st Street
TEL. — 925-8296
Valandos: 2-3 v. p. penktadienį, 10-13 ryto, 2-3 val. vak. Šeštadienį, 1 iki 4 v. vak. Trečiadienį ir šeštadienį, uždaryta. Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofiso ir rez. 2653 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1223
Ofiso val: Pirm., antr., trečiadienį ir penktadienį 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštadienį, 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

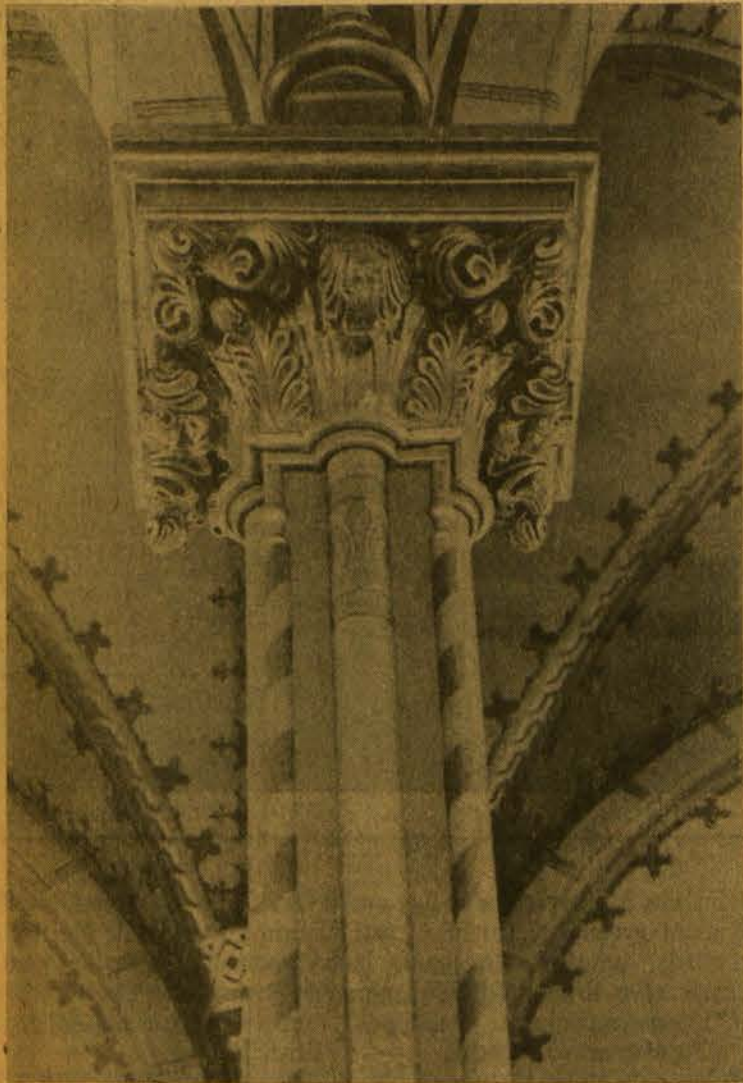
Of. Tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val: pirm., antr., ketv. ir penktadienį 2-4 ir 6-8. Trečiadienį ir šeštadienį uždaryta

TEL. PRospect 6-9400
DR. ONA VASKEVIČIUS
(VANKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val: pirm., antr., ketv. 8-8 val. vak., penktadienį ir šeštadienį 2-4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Tel. ofiso PR 6-6448
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet Trečiadienį ir šeštadienį uždaryta

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 South Pulaski Road
Ofiso tel. 767-2141 Namų 236-4666
Val: pirm., antr., ketv. 2-5 ir 6-8. Šeštadienį 3-5 Šeštadienį pagal susitarimą

LIETUVIŲ ANGLIAKASIŲ PRAKAITAS IR TECHNIKOS SMŪGIAI

Lietuvių liaudies meno detalės Senadoriaus liet. Sv. Jurgio bažnyčioje, kurioje yra apie 1,000 sėdimų vietų. (Lietuvių foto archyvas)

(Atkelta iš 2 pusl.)

jai prieš klebonus ir kunigus dabar išsisi, kapinėse, po kurias vaikstome.

Laimėjęs sunkią, praėjusio šimtmečio pabaigoje prasidėjusią kovą su komitetais, kun. J. Karalius troško aplankyti nepriklausomą Lietuvą, sparčiai žengiančią pažangos ir kūrybos keliu. Juk dar prieš nepriklausomybės paskelbimą, būdamas klieriku ir jaunu kunigu, J. Karalius daug dirbo, rinkdamas auksas, bonus į laisvą gyvenimą besiruošiančiai Lietuvai, jos laisvės klausimu daug rašė laikraščiuose, leido net specialų anglišką leidinį amerikiečių opinijai Lietuvos laisvės reikalui formuoti. Bet 1935 m., kai Senadoriuje po daugelio metų palengva pradėjo išsiviešėti tautai taika, išliko būtinas savosios parapišės mokyklos reikalas.

Miestelyje prasivėrus senoms kasyklų šachtoms, į žemę įsmego vokiečių katalikų bažnyčia ir labai nukentėjo. Išliko, berods, tik klebonija ir mokykla. Tada kun. J. Karalius, gavęs vyskupo leidimą, nupirko tos mokyklos namus ir čia įsteigė lietuvių parapišę mokyklą. Bet pirmąją dieną, kai lietuvių vaikai rinkosi į mokyklą pamokoms, juos pasitiko lazdomis apsiginklavę vokiečiai parapišiai ir pradėjo lietuvių vaikus mušti. Bet ir čia lietuviai nenusileido ir teisėtą kovą laimėjo. Tuojau buvo iškvietos lietuviškos seserys kazimierietės, įvestas lietuvių kalbos, gramatikos ir Lietuvos istorijos dėstymas. Visa tai, kaip minėjau, buvo tęsiama nuo 1935 m. iki 1967 m., kai modernioji technika ir kitos aplinkybės pakirto lietuviškąjį pulsą ir čia nebeliko užtektinai lietuvių kilmės vaikų, kad mokykla galėtų egzistuoti. Tada teko jungtis su aisiais ir jau turėti bendrą vieną kalbą mokyklą. Nuo tų metų lietuvių kalbos, gramatikos bei Lietuvos istorijos kursas perkeltas į suaugusiųjų kursą, kuriuos šiuo metu lanko apie 60 studentų. Seselės kazimierietės savąjį dienoraštį iki 1967 m. rašė tik lietuvių kalba. Tik jau mokyklos ir vienuolyno aplinka Senadoriuje, kurie yra toliau nuo lietuvių Sv. Jurgio bažnyčios, neįaukai. Kai kurie aplinkiniai namai nugrimzdę į žemės iki 25 pėdų. Reiškia, kad visai negiliai po žeme — yra tušti tuneliai kurie, nelaimės atveju gali praryti visą kvartalą.

Bet gyventojai prie to pripratę ir nesibaido. Tokia dalia prieš eilę metų ištikio Plymoutho liet. Sv. Kazimiero bažnyčią, kur savo laiką klebonavo garbingos atminties kun. A. Burba. Kai po poros savaitių lankėm tą vietą, ten radom tik išlikusių suvenyrinių senosios bažnyčios plytų.

Mes, naujieji ateiviai, dažnai pasididžiuojam pirmieji įsteigę jaunimui stovyklas, kurios lietuvių atžvilgiu atlieka nemažą reikšmę. Į tokią jaunimo stovyklavietę, pavadintą Sv. Jurgio parapišios daržu, mus iš kapinių nuvežė prel. J. Karalius. Tai graži, rami vietelė kalnų papėdėje, kur šniokščia kalnų upeliai, tyvulioja tvėnkiniai, riktuoja siūlai, suolai. Tai ilgamečio klebono prel. J. Karaliaus dovana Senadoriaus jaunimui. Prieš eilę metų jis tą stovyklavietę nupirko už 25,000 dol. Visoje vyskupijoje tokia jaunimo stovyklavietė, ne tik lietuvių, bet ir kitų tarpe, buvo pirmutinė. Ji nustebino net ir vyskupą. Kai, mums besilankant, vieną sekmadienį apylinkės kunigai toje stovyklavietėje suruošė gegužinę, kalnus, klonius ir vietos lietuvių drebino E. Bradūnaitės vedamos lietuviškos dainos ir kun. A. Kežio akordeono muzika. Vėl tarsi atgijo tie lietuviški laikai, kurie viešpatavo čia tada, kol dar buvo gyvos dabar kalno kapinyuose amžinai atgulusios gausios lietuvių angliakasių gretos. Antros kartos Senadoriaus lietuvių, nepavargstantis dainininkas ir humoristas Eugenijus Kalėda į gegužinę atvyko apsišarvavęs gal dešimčia lietuviškų dainorių, išleistų ne tik senovės, bet ir dabartiniais laikais. O kiek dar jo lūpose skamba motinos išmokytų senų tautosakos dainų, kurių nėra jokiuose dainoriuose. Džiaugėmės, kad jos liko amžiams rašytos Kalifornijos universiteto E. Bradūnaitės paskolintuose įrašymo aparatuose.

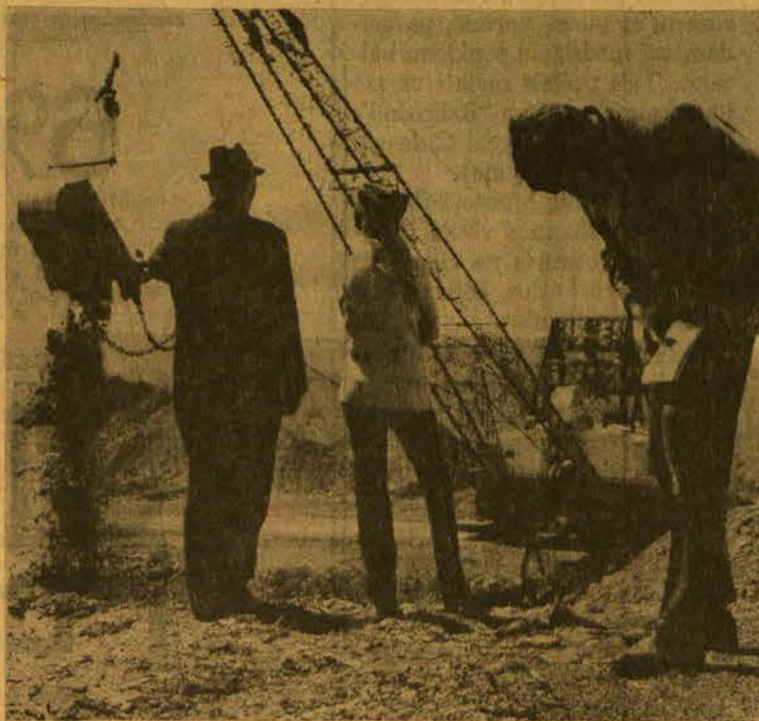
Nors dar vis nesurasdamas laiko nuvykti į neprik. Lietuvą, prel. J. Karalius domėjosi Lietuvos literatūra, menu. Pas jį pateko ir ką tik Lietuvoje išleisti A. Tamošaičio "Sodžiaus meno" albumai. Kadangi artinosi laikas dekoruoti didžiulę, jo administruojamą, Sv. Jurgio bažnyčią, ji sudomono A. Tamošaičio lietuviškas liaudies menas. Prelatas ryžosi dalį to meno perkelti ir į bažnyčios sienas, šaukė parapiš-

čių susirinkimus, kvietė jaunimą ir net mokyklos mokinius, visiems aiškindamas lietuvių liaudies meno reikšmę. Pagaliau, gavęs visų pritarimą, pasikvietė dailininką, ir šis lietuvių liaudies motyvais išdekoravo Senadoriaus Sv. Jurgio bažnyčią. Tai buvo istorinis žygis, nes iki to laiko, tur būt, nei Lietuvoje, nei kitur pasaulyje, kur gyvena lietuviai, lietuvių liaudies meno bažnyčių dekoravime tiek niekur nebuvo parodyta. Tas lietuvių liaudies meno detalės, gražiai išlaikiusias per 32 metus, savo akimis matėme gegužės 3 ir kitomis dienomis, kai tik užsukdavom į Sv. Jurgio bažnyčią Senadoriuje, kur prie altoriaus stovi Lietuvos trispalvė, o duryse bei vitražuose Gedimino stulpai, įvairūs Lietuvos miestų herbai ir kitos insignijos.

Įėjęs į Senadoriaus liet. Sv. Jurgio bažnyčios priangį, sienoje randi lentą, kur surašyta 960 lietuviškai skambančių pavardžių. Tai pavardės tų parapišios vyrų, kurie dalyvavo II pasaul. kare. Dalis jų žuvo, ir žuvusiųjų palaikai dabar išsiti tame aukštame kalne — angliakasių ir jų šeimų kapinėse. Kai vienu metu tiek jaunų vyrų neteko parapija bei miestelis, vėl buvo naujas smūgis ir lietuviškam pulsui. Todėl nenuostabu, kad iš karo grįžusieji buvo gerokai pamirę lietuvių kalbą. Prel. J. Karaliui kilo naujas rūpestis — paruošti ir išleisti lietuvių kalbos gramatiką angliškai. Prelatas tą mintį kėlė Lietuvių Kunigų Vienybės suvažiavimuose ir kitur. Pagaliau įsitikino, kad geriausia pačiam tuo rūpintis ir darbą finansuoti. Buvo tartasi su prof. Sennu, Pagaliau prel. J. Karalius susirado prof. A. Klimą, o šis dar du talkininkus — prof. Schmalstiegą ir kalbininką L. Dambriūną. Taip, prel. J. Karaliui finansuojant, trys kalbininkai ruošė lietuvių kalbos gramatiką, o angliškai, paruoštus rankraščius prof. A. Klimas siuntinėjo prel. J. Karaliui, ir gimė reikalingas veikalas, kurs buvo išleistas 10,000 egzempliorių laida, visas išlaidas iš savo kišenės apmokant prel. J. Karaliui. Šiandien didžiulis tos gramatikos tiražas jau išsimes, rengiama jos antroji laida, ir šis faktas liudija nemeluotą prel. J. Karaliaus nuojautą, kokių veikalų ir knygų reikiama ne vien universitetuose, bet ir tuose Amerikos rajonuose, kurie naujo kraujo negauna, o šviesieji lietuvių apaštalai iš paskutiniųjų nori kaip nors išlaikyti lietuviškąjį pulsą, ir ypač kalbą.

Kai vėliau sustojom prel. J. Karaliaus kambary Sv. Jurgio parapišios klebonijoje, čia radom lietuviškai rašytus prof. Schmalstiegą laiškų, prof. A. Klimą, prof. Vyt. Vardžio, prof. L. Sabaliūno

(Bus daugiau)

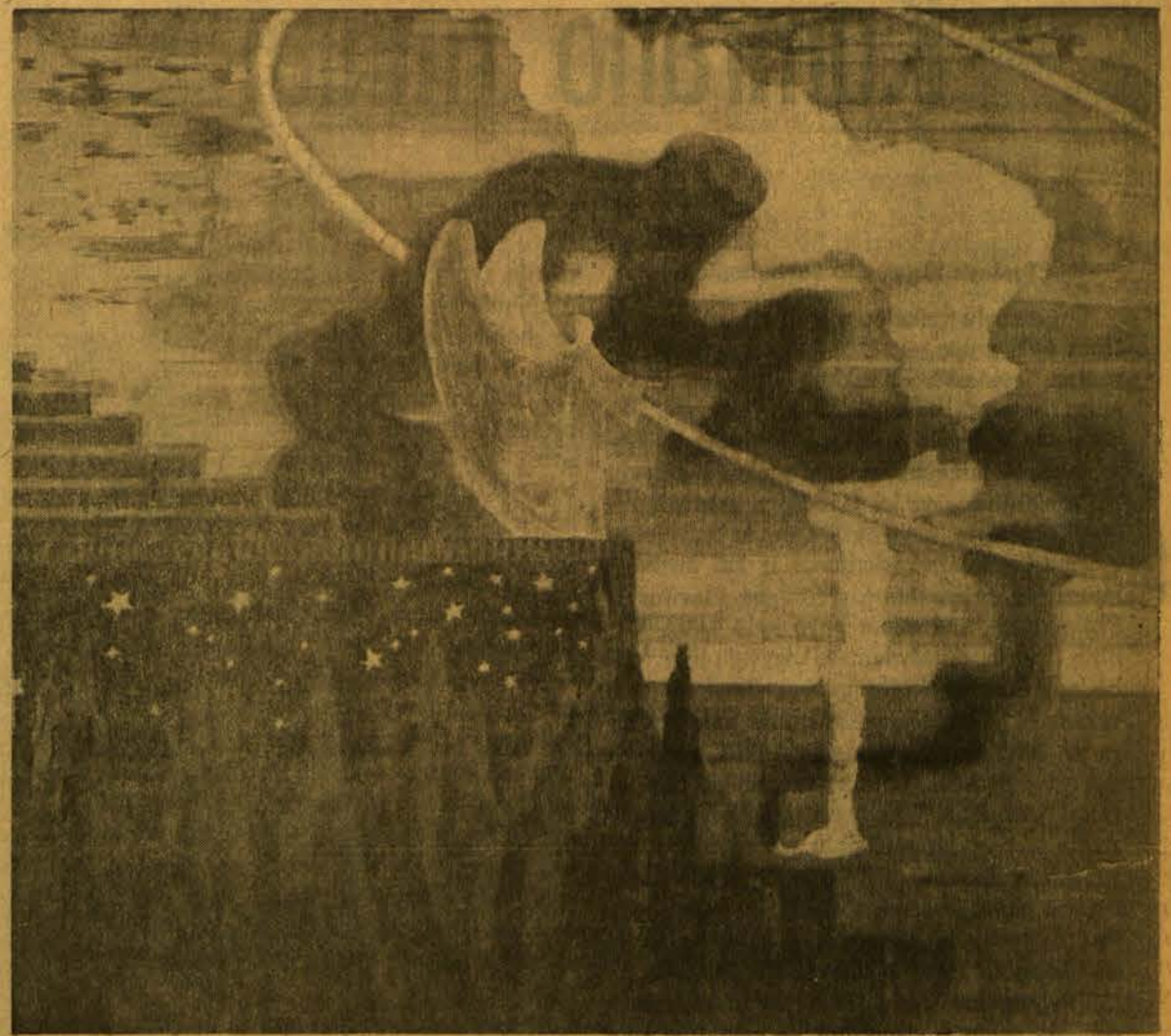

Modernioji šių dienų technika, sudavusi stiprų smūgį lietuviškam pulsui. Tokiomis mašinomis, kaip čia kun. M. Jarašiūnas mums rodo, dabar kasama anglis tose Pensilvanijos vietose, kur seniau po žemėmis savo rankomis rausdavosi lietuviai ir kt. Nors mašina stovi už kelių šimtų jardų nuo mūsų, bet kun. A. Kežio teleskopinis aparatas ją arti pritraukęs. (Lietuvių foto archyvas)

ir kitų jaunųjų mokslininkų veikalus, nes nė vienas jų neužmiršta gerojo prelato. Ko dabar prelatus labiausia nori? Kad kas nors paruoštų visų laisvajam pasaulyje besidarbuojančių lietuvių profesorių vardyną su adresais. Tokį leidinį prel. J. Karalius finansuotų savo pinigais, kaip seniai finansavo LB CV išleistą "Human Rights" antrąją laidą.

Per kelias dešimtis metų paskendęs painiame ir labai kampuotame parapišios administravimo darbe, įtrauktas į didžiulės vietinės kovos sukurius ir po didelių pastangų kovą galutinai laimėjęs, taip pat per kelias dešimt metų dėjęs visas galimas pastangas, kad lietuviškasis pulsas jo parapijoje išliktų kuo ilgiausiai gyvas, prel. J. Karalius tik 1971 m., jau pasitraukęs į pensiją, surado progą bei laiko toliau pakelti. Ta proga Lietuvių katalikų mokslo akademijai jis nuvežė 25,000 dol. auką. Su kitais kunigais nuvykęs į V. Europą, aplankė Sv. Kazimiero kolegiją Romoje ir Vasario 16 gimnaziją Vokietijoje, ten taip pat palikdamas savo auksas. Ką sutaupe per ilgą savo gyvenimą, niekur nevažinėdamas ir jokia prabanga nesinaudodamas, tą dabar stambiomis sumomis stengiasi atiduoti lietuviškos kultūros bei švietimo reikalsms. Tai tarsi senųjų angliakasių sunkaus prakaito lašai per prel. J. Karaliaus rankas po daugelio metų krenta į lietuvių kultūros bei švietimo aruodą. Tik gaila, kad tokių gerų rankų, kaip prel. J. Karaliaus, labai nedaug. O juk anose Pensilvanijos apylinkėse ar ne aštuoniolika lietuviškų parapijų, kurias taip pat gana ilgai vairavo geri lietuviai klebonai. Kur jie dabar?

Dar kartą žvelgiam į prel. J. Karaliaus būsimąją amžino poilsio vietą Sv. Jurgio kapinėse. Netoli išsisi pirmasis lietuvis kunigas atvykęs 1866 m. į JAV — marionas Julijonas Strupinskas. Toliau, kitose tos pačios liet. parapišios kapinėse palaidoti palaikai ilgamečio Senadoriaus liet. parapišios vargonininko muz. J. Zemaičio, populiarios dainos "Vilniaus kalneliai, sveikiname jus" ir kitų autorius. O apačioj, gilioj dauboj, tarsi sunykęs milžinas, išsisi Senadoriaus miestas — pirmoji Amerikos lietuvių sostinė, kurio pamazū blėstantis lietuviško pulso ritmas atskamba į kalnus, į kapines, į buvusią gyvą Lietuvą, kurios jau niekas čia nebeprisikels. Idomu, ar to pulso ritmą būtu-me jautė šandien, jei čia per ilgus metus nebūtų karaliavęs prel. Juozas Karalius?

M. K. Čiurlionis

Auka

Aleksandras Radžius MEDITACIJOS

SEKMADIENIS

Šventai Trejybei
paskirkim tris žvaigždes:
Vegą, Altairą ir Denebą,
kad į trikampį
įsilietų vasara,
ir džiaugsmas
palydėtų dieną.

PIRMADIENIS

Keturios karališkosios
Persų žvaigždės,
keturi dangaus sargai
meridiano aukštumoj
mąsto žodžius keturis:
Pavasaris ir Vasara,
Ruduo, Žiema
ir šviesa,
žviesa
iš pačios širdies
Dievo Tėvo
Sutvėrėjo garbei.

ANTRADIENIS

Sirijau,
pavedu tau liudyti
apie Dievo Sūnų,
prašau kalbėti
apie jo buvimą.
Tą naktį tu plaukei
per Genezareto ežerą,
tą dieną tu rymojai
virš firmamento skliauto
ir matei Jį einantį
planetos pamariais,
girdėjai žodžius Jo
nuo kalno.

Čiurlionio galerijos projektuotojas

Siemet rugp. 10 d. suėjo 30 metų, kai mirė Čiurlionio galerijos Kaune projektuotojas arch. Vladas Dubeneckis. Buvo gimęs Sibire, kur buvo išremtas jo tėvas — gydytojas, Petrapilio meno akademijoje baigęs architektūros studijas, daugelyje Rusijos parodų yra laimėjęs pirmas premijas: buvo pirmosios valstybinės archeologinės komisijos narys, Lietuvių meno kūrėjų dr. jos narys, architekto sekcijos pirmininkas. Meno mokykloje dėstė perspektyvą ir vedė kompozicijos klase. Karmėlavoj statydamas bažnyčią, stengėsi pritaikyti lietuvių

liaudies architektūros ir meno motyvus. Pagal jo projektą perstatyti Valstybės teatro rūmai. Jis suprojektavo Čiurlionio galerijos, Vytauto D. muziejaus, Medicinos fakulteto rūmus. Nupiešė daug dekoracijų valstybiniam teatrui.

Autorius dainos "Sudiev kvietkeli"

Daugelio populiarių, lyrynių dainų autorius kun. Antanas Vienažindys mirė 1892 m. rugp. 17 d., taigi prieš 80 metų; mirė neturėdamas 51 metus amžiaus. Baigęs seminariją, vikaravo įvairiose vietose, kol 1876 m. buvo paskirtas klebonu į Laižu-

TREČIADIENIS

Sietyno ugnelė
virš mūsų galvų.
Atėjo Ramintoja
mūsų naktin,
kad rytas prabiltų
įkvėpimu.

Ir dega Sietynas,
dega ugnelė,
Dievo siūsta
šventoji Dvasia.

KETVIRTADIENIS

Pilnatis.
Mėnulio ostija.
Per patį pakylėjimą
sruvena tikras Kraujas,
ir nukankintas Kūnas spindi
šventojų Eucharistijoj.
Didelį tyloj
miega tvariniai.

PENKTADIENIS

Jėzus Kristus
paliko savo skausmą
šiaurės ir pietų
padangėje.

O, Deneb ir Albireo,
O, šiaurės Kryžiau,
žibek žaizdom,
spindėki ašarom,
kančia dar nebaigta.

ŠEŠTADIENIS

Septynios
Marijos žvaigždės
spindi Cassiopėjoj,
septyni
kalavijai dega širdyje.

O, Motina su Kūdikiu,
skausmo karalene,
džiaugsmo spinduly.
Tau Corona Borealis
diadema ant galvos,
Alphecca spindi kaktoje.

Kumrano ritiniai

PROF. KUN. ANT. RUBSYS

(Tęsinys iš praeito šeštadienio)

Šių autorių veikaluose galima rasti apščiiai žinių apie grupę — sektą judaizme, kurią jie vadina "esėnais". Paimkime Juozapo Flavijaus "Bellum Iudaicum", kaip pavyzdį. Jis, būdamas daugelio įvykių Palestinoje ir Romoje pirmajame mūsų eros amžiuje dalyviu bei amžininku, paliko įspūdingą esėnų aprašymą. Pasak jo, ši viena iš senovės žydų sektų gyvenusi nuošaliai, slėniuose ir kai kuriuose Palestinos miesteliuose. Juozapas Flavijus ir Philo teigia, kad esėnų buvo apie 4,000. Plinijus Senasis, aprašydamas Negyvąją jūrą, kalba apie esėnus, kurie gyveną "atokiau nuo vakarinės pakrantės, pakankamai toli, kad jūra ar piktų žmonių jiems pakenktų, nuošalumą myli žmonės... palmių draugai". Ar Qumrano "vienouoliai" buvo esėnai? Jie labai panašūs vieni į kitus. Reiktų tik du skirtumus paminėti: kumraniečiai kalba apie karą tarp Šviesos sūnų ir tamsos vaikų, gi esėnai yra perdėm pacifistai; kumraniečių kapinėse rasta eilė kapų su moterų bei vaikų griaučiais, — tai rodytų, kai kurių archeologų nuomone, celibatą nebus visuotiniu, — esėnai, gi anot Plinijaus, yra žydų sekta, kuri dauginasi be moterystės. Kaip ten bebūtų, kumraniečiai yra labiau artimi esėnams negu mums žinomiems fariziejams, zelofams, bei sadukėjams.

Qumrano "vienoulių" bibliotekos reikšmė

Kiekvienam, kuris domisi Šventraščiu, — ar kaip pasaulinio masto literatūra, ar kaip Dievo Apreiškimo knyga, — Qumrano radinių svarba ir reikšmė lengvai suprantama. Ši inūsų apžvalgos dalis ir yra svarbiausia. Tiesiogiai Qumrano radiniai liečia Senąjį Testamentą, bet, ateidami iš epochų sąrangos, kurioje yra krikščionybės lopšys, jie ne tik nušviečia, bet gyvais padaro Jėzų, Jo viešąjį gyvenimą bei mokslą ir pačią krikščionybės vaikystę. Nisunkiu suprasti tad, kiek daug šviesos šie dokumentai duoda Evangelijoms, Apaštalų Darbams bei likusioms Naujojo Testamento knygoms. Todėl mums teks sustoti prie sekančių klausimų:

1. Qumrano šventraštiniai ritiniai bei fragmentai ir Senasis Testamentas.
2. Qumrano Saviti raštai ir judaizmas tarp antrojo amžiaus prieš Kristų ir pirmojo amžiaus po Kristaus.
3. Qumranas ir krikščionybė bei Naujasis Testamentas.

Dauguma Qumrano ritinių bei fragmentų yra hebrajų Senojo Testamento nuorašai — rankraščiai. Šios kopijos yra visu tūkstančių metų senesnės, kitaip sakant, vis tūkstančių metų artimesnės autografams. Pavyzdžiui, abu Izaijo rankraščiai, rasti Qumrano urvuose, mus įgalina priėti prie Izaijo knygos autoriaus arčiau, negu bet kada prieš ritinių atradimą. Prieš ritinių atradimą tekstų kritikai turėjo pasitenkinti X-o amžiaus po Kristaus Senojo Testamento kopijomis, dabar gi turime kopijas iš II-o ir I-o amžiaus prieš Kristų. Qumrano rankraščiai yra ankstesni už vadinamą masoretinį Senąjį Testamentą hebrajų kalba. Todėl turime naują langą, per kurį galima palyginti turimus tekstus bei vertimus. Palyginimas atveria eilę idomių skirtumų ir nuostabų tapatumų, kuris patvirtina tekstų kritiku turėtą pasitikėjimą masoretinio teksto svarba bei senumu. Kaip sakytą anksčiau, Qumrano biblioteka turėjo ritinius bei fragmentus visų Senojo Testamento knygų hebrajų kalba, išskyrus Esther knygą.

Savitieji Qumrano raštai, tai yra "Bendruomenės regula", "Šviesos sūnų karas..." ir t. t. reflektuoja gyvenimo nuotaikas ir problemas bei klausimus Izraelio krašte epochų sąrangoje, krikščionybės lopšyje, be galo svarbiame žmonijos istorijos laikotarpyje. Visa, kas buvo svarbu judaizmo paskutiniui dviejų amžių bėgyje prieš Kristų, yra svarbu ir krikščionybei. Rišliai galvojant, kuo bus geresnis mūsų judaizmo supratimas krikščionybės išvakarėse bei Kristaus gimimo metu, tuo mes geriau suprasime Naująjį Testamentą ir pačią krikščionybę. Buvo sakytą ir dažnai kartojama, kad Negyvosios jūros ritiniai sukels revoliuciją Naujojo Testamento aiškinime. Tačiau nėra jokio pavojaus, kad ši revoliucija aiškinime pareikalautų peraiškinti krikščioniškojo tikėjimo tiesas. Visi mokslininkai, studijavę ir studijuoją ritinius, kurių tikslas ieškoti tiesos ir kurie myli tiesą, yra tos pačios nuo-

monės.

Naujasis Testamentas ir krikščionybė savė suprantą kaip Dievo pažado, duoto Abraomui ir žydų tautai, išpildymą. Nenuostabu, tad, kad randama tiek daug ryšių bei giminytės tarp Qumrano ir gimstančios krikščionybės galvosenos ir išraiškos. Ši giminytė itin ryški, palyginus šv. Joną Krikštytoją bei Naująjį Testamentą. Šventas Jonas, kaip ir kumraniečiai, iš kunigų giminės, krikštija ir ruošia Viešpačiui kelią dykumoje. Daug panašumo galvosenoje bei išraiškoje. Artimas geografinis ryšys: tarp Qumrano ir Betanijos anapus Jordano, — tradicinės šv. Jono krikštijimo vietos, — tik per dešimt kilometrų. Artimas ir laiko ryšys: Šventas Jonas skelbė Mesijo atėjimą apie 26 metus po Kristaus rudenį. Ar šventas Jonas buvo kumranietis? O gal esėnas? Tai ganė atviras klausimas. O gal jis buvo Qumrano vienuolių išūnytą? Juozapas Flavijus mini taip esėnus darius. Tradicija sako, kad šventas Jonas dar vaikystėje paliko tėvų namus Ein-Karem ir gyveno "dykumoje". Kur ta "dykuma"?

Ne tik šventas Jonas, bet ir pats Jėzus dažnai galvoja ir elgiasi — minties ir išraiškos giminytė — panašiai ir kumraniečius. Kur to panašumo bei giminytės šaltinis? Tiesioginis? Neatrodė, nes Jėzus Kristus ir yra didžiausias skirtumas tarp Qumrano "vienoulių" ir žydiškos krikščionybės. Galima būtų net sakyti, kad kumraniečiai galvoja ir elgiasi panašiai į krikščionis. Vieno jiems trūksta: Jėzaus Kristaus ir Jo meilės visiems. Giminytė bei panašumas greičiausiai jaučiama dėl to, kad tiek Jėzus bei jo gimstanti bendruomenė, tiek Qumrano "vienouliai" domėjosi ir naudojo šiais pačiais šaltiniais tuometiniame judaizme. Naujame Testamente dažnai pasmerkiami fariziejai bei sadukėjai, — kumraniečiai — esėnai nė neminimi. Kodėl? Ar ne dėl to, kad buvo jiems jaučiausias giminingumas bei simpatijos, buvo naudojama ta pati išraiška pamoklose bei apeigose; ar ne dėl to, kad daugelis kumraniečių — esėnų tapo krikščionimis? Bažnyčia, kurią aprašo švento Luko "Apaštalų darbai", yra panašiai suorganizuota, kaip Qumrano "vienouliai", naudojo šia panašiomis apeigomis, — kaip antai, Krikštų ir valgiu — Eucharistija, — panašiai elgiasi, sielojasi panašiais idealais, praktikoja krikščioniškai laisvą "komunizmą". Taip, esama daug giminingumo. Tačiau esama ir esminio skirtumo. Qumrano bendruomenė labai uždara: mylėk brolį kumranietį, nes jis Šviesos sūnus; nekęsk kitų, nes jie Tamsos vaikai! Krikščionys atviri: Geroji Naujiena visam pasauliui! Visas pasaulis yra Dievo, Dievas myli visą pasaulį!

Esama daug panašumo tarp Naujojo Testamento ir Qumrano raštų. Tai būtų atskira tema naujai apžvalgai. Užteks čia paminėti Ke virtąją Evangeliją ir jos pagrindinį motyvą: Šviesa ir Tamsa, Gyvenimas ir Mirtis. Šventoji Evangelija ir Qumranas save išreiškia etinio dualizmo kontrastu.

Pakartotinai reikia pabrėžti, kad Qumrano "vienouliai" su savo biblioteka davė mūsų laikams labai daug šviesos ryšium su Šventraščiu, judaizmu ir krikščionybė. Davė jie mums hebrajų Senojo Testamento rankraščių, kurie turėtų padėti fragmentus, kurie mums 1000 metų priartino prie Senojo Testamento autorių. Davė jie mums ir savo pačių raštus, kurie praturtina mūsų pažinimą to laikotarpio, kuriame Dievas tapo žmogumi tuometinių žydų tarpe. Šis pažinimas įgalina mus tiksliau suprasti Jėzaus Kristaus Bendruomenę, jos lopšyje ir vaikystėje, su jos tikėjimu į Dievo Darbą Jėzuje, su jos idealais, su jos organizacija bei apeigomis. Suprasti, palyginant įspūdingus panašumus su nemažiau įspūdingais skirtumais.

Noris baigti šią apžvalgą žodžiais iš Qumrano psalmių:

Dėkui Tau, Viešpatie,
kad Tu davei man būti savo plane,
kad Tavo gerumas supa mane gyvenimo upėje.

Tironai į mane kėsina;
Kėsina, nes aš myliu Tavo Sandarą...
... Jie yra tik Tamsos bendruomenė.
Jie nežino, kad aš esu čia tik dėl Tavo;
Dėl savo gerumo Tu mane išgelbėsi,
nes Tu Pats kreipai mano žingsnius į save.
(Pabaiga)

Claudio Monteverdi — operos tėvas

SAULĖ JAUTOKAITĖ

Biografiniai bruožai

Nedaug yra išlikę žinių apie kompozitoriaus gyvenimą. Italijoje, Cremona miestelyje krikšto metrikuose parašyta, kad Claudio Monteverdi gimė 1567 m., pakrikštytas gegužės 15 d., penkių vaikų gydytojo šeimos pats vyriausias sūnus. Anksti jaunystėje jį pradėjo domėtis instrumentine muzika ir grojo viola. Spejama, kad Monteverdi dalyvavimas Cremonos katedros chore suteikė jam muzikinį išsilavinimą. Taipgi manoma, kad kompozitorius studijavo Cremonos universitete. Claudio 1595 m. vedė solistę Claudia Cattaneo. 1607 m. mirus žmonai ir išnašlavus 25 m. 1632 m. jis išventintas į kunigus. Mirė 1643 m. lapkričio 29 d.

Lyginant Monteverdi su tokiomis romantikais kompozitoriais kaip Bethoven, Chopin, Liszt ar Čaikovskiu ir jų audringais gyvenimais, Monteverdi savo gyvenimą praleido labai paprastai ir ramiai. Jis neturėjo progų ilgoms kelionėms po Europą. O tuo metu šitai kompozitoriui suteikdavo kosmopolitinį vardą, kaip tai ir darė jo bendralaikis kompozitorius Heinrich Shuetz (1585-1672) kurio kelionės prasidėjo Danija ir baigėsi Italija. Tuo tarpu Monteverdi visą savo gyvenimą praleido šiaurinės Italijos kampe, kuriame Cremona, Mantua, ir Venecija sudarė visą jo geografinį pasaulį.

Monteverdi savo jaunystę praleidžia Cremonoje (1567 - 1590). Čia pasireiškia ankstyvoji jo muzikinė kūryba. Dar nesulaukęs nė 20 m., 1582 m. parašo skirtingų rūšių muzikos kūrinius, susidedančius iš madrigalų ir motetų, kurių religiniai tekstai daugiausia yra paimti iš šv. Rašto. Monteverdi pradžioje labiausiai pasireiškė religiniais ir nereliginiais madrigalais (trumpos lyrinės dainos, keliems balsams be akompanimento), davusiais 17-tojo šimtmečio Italijai pradinės operos ir kantatos formas.

Cremona tuo laiku pasižymėjo muzikos instrumentų, ypač smuikų, dirbėjais, besišaukiančiais tokiomis vardais kaip Amati, Guarneri ir Stradivari. Todėl nenuostabu, kad ir Monteverdi į Mantua kunigaikščio dvarą buvo priimtas kaip smuikininkas. Čia jis ir praleido antrąją savo gyvenimo dalį (1590-1612).

Šitame Mantua mieste 1607 m. Monteverdi parašo pirmąją savo operą "Orfeo". Tai buvo ne eilinis įvykis, nes ši opera buvo tokia, kokios dar iki to laiko niekur nebuvo girdėta. Sekančią operą "Arianna" (Ariadne) parašo 1608 m.; jos yra išlikusi tik viena arija "Lamento". Ši arija turėjo tokį pasisekimą, kad kompozitorius tą kūrinių perrašė, paversdamas jį madrigalu penkiems balsams. Tais pačiais metais parašo jis ir baletą — operą "Ballo dell'Ingrate" (1955 matyta Chicagos Lyric operos pastatyme).

Po šių kūrinių Monteverdi vardas tampa žinomas visoje Europoje, nustelbiamas ne vien savo laikų kompozitorius, bet taip pat ir visus buvusiuosius.

Apie 1610 m. Monteverdi pradeda kurti religinę muziką: mišias, mišparus, psalmes, himnus, giesmes. Nors religinėje muzikoje jis ir prisilaiko tų laikų liturginių taisyklių, tačiau jo muzikoje jaučiama asmeniška interpretacija, asmeniškas pamaldumas, asmeniška muzika. Jis pirmas ima individualiai interpretuoti religinį tekstą muzikoje. Jo pasekėjais vėliau buvo kompozitoriai Schuetz ir Bach.

Monteverdi, jausdamas Mantua kunigaikščio neįvertinimą jo muzikinio talento ir darbo, aplėi-

Vytautas Kasiulis

Muzikantai (pastelė)

do šį dvarą, išsiveždamas tik 25 seudi už 21 m. tarnybą. Ir 1613 m. gavo Venecijos šv. Morkaus katedros maestro di Cappella vietą. Čia jis ir praleido visą likusią savo gyvenimo dalį (1613-1642). Venecija, anų laikų didmiestis, atidarė kompozitoriui platesnius horizontus; čia jis muzikiniai su-

brendo. Monteverdi savo ilgą mu- teverdi muzikos pasisekimą? I šį zikinį gyvenimą, (metus prieš klausimą atsakyti ir įvertinti šio mirtį), apvairuoja, parašyda-kompozitoriaus muzikinį genialumą savo dramatiškiausią operą, turime trumpai peržvelgti "L'Incoronazione di Poppea" anuometinę muzikinio gyvenimo situaciją. (Popejos vainikavimas).

Muzikiniai bruožai

Penkioliktame šimtmetyje mu-

Kur glūdėjo tuometinis Mon-

(Nukeita į 5 pusl.)

EARN MORE... MORE OFTEN

For the individual with \$5000 or more who wants the insured safety and stability a savings account and the maximum rate of return ... investing in a Standard Federal Certificate Account makes sense! The interest rate is 6% per annum, and Standard Federal compounds the interest daily to yield an annual return of 6.18% when left to compound. Interest is paid monthly or quarterly, as you prefer. This certificate matures in two years.

If you have \$1000 to invest in a certificate, Standard Federal pays you a big 5-3/4% per annum with a 1 year maturity.

For more information about our savings plans, call or stop in at Standard Federal Savings, the 175 million dollar savings association located in your neighborhood.

6%

Savings Certificate
2 Year Maturity
\$5000 Or More

5 3/4%

Savings Certificate
1 Year Maturity
\$1000 Or More

INTEREST COMPOUNDED DAILY—
PAID MONTHLY
Receive interest check automatically monthly or quarterly, or accumulate for higher yield.

ASSETS OVER \$175,000,000 • RESERVES OVER \$14,900,000

STANDARD FEDERAL

Savings and Loan Association of Chicago

4192 Archer Avenue at Sacramento • Chicago, Illinois 60632 • 847-1140

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Thursday & Friday, 9 a.m. to 8 p.m. Saturday, 9 a.m. to 12 Noon • Wednesday, no business transacted.

Kryžiaus dienos pamaryje

Toli, toli nuo Los Angeles, savo ūkiškoje sodyboje, prieš kelerius metus pasistačius lietuvišką kryžių. Tai pirmas toks kryžius Kalifornijoje.

Sventino pranciškonai iš San Luis Rey misijos.

Po to vietinis laikraštis į priekinę puslapį įdėjo to kryžiaus paveikslą.

Pirmieji reagavo kaimynai: — Mes čia gyvename dvidešimt metų, ir niekas neskada apie mus nei žodžio neparašė. O apie tave rašo beveik kasmet. Ir dar paveikslus deda! Kodėl? — Nežinau. Tur būt, aš kitoks...

— Žinoma, kitoks! — pripažino jie. — Tu iš Senojo Pasaulio!

Skamba telefonas. Kažkoks senukas dėkoja, kad šioje apylinkėje pastačius tokį originalią šventainę. Jis specialiai skubėjęs į San Diego biblioteką ir ten ieškojęs daugiau žinių. Radęs visokius kryžių, bet manasis, girdi, yra idomiausias. Jis esąs labai patenkintas, kad ta proga bibliotekoje sužinojęs tiek daug apie įvairių tautų kryžius.

Pakviečiau atvykti. Pažadėjau smulkiau papasakoti, daugiau parodyti.

Vėl skamba. San Diego. Independent laikraščio redakcija. Mergaitiškas balsas čiauska:

— Kai aš pamačiau jūsų kryžiaus paveikslą, tuoj parodžiau kitai lietuvaitei ir abidvi sutarėm: juk tai lietuviškas pakelės kryžius! Parodėm redaktoriams. Jie sakė: gaudit žinių, atspausdinsim.

Atsakinėjau, pasakojau, aiškinau. Po kelių dienų atėjo naujas Independent numeris su mūsų kryžiaus paveikslu ir aprašymu.

Sekantį rytą anksti į sodybą atkrypavo milžiniškas sunkvežimis. Negalėdamas pralįsti pro pušis, sustojė atokiai ant kelio. Išlįsė galvą žmogus iš kabinos, pažvelgė į kryžiaus pusę ir, visas nušvytęs, sušuko:

— Tas pats!

Tai raguotųjų augintojas iš Ranchita. Jis nepatingėjo labai sunkiu keliu per kalnus atsitrunkyti vien tik tam, kad patikrintų, ar laikraštis teisybė rašo.

Vakar vakare skaitėm apie jus ir kalbėjom: Mums reikia daugiau tokių žmonių. Kalbėk, pasakok! Matai, kad Amerika miega ir priešo nepazįsta.

Atsisveikinom, kaip bičiuliai.

Tada atšvilpė televizijos stoties atstovas. Jis davė man šimtą keičiausių klausimų. Atrodė, jis iš Jupiterio nukritęs, kryžiaus niekuomet nematęs. Už viską labiausiai įtartina jam atrodė raidė N iš užrašo INRI.

Sakyk teisybę, sakyk teisybę, kokie tikslai tos slaptos INRI organizacijos? — kelis kartus prisipyręs, įkyriai tardė mane.

Džiaugiausi, kai jis pagaliau nuo manęs atsitraukė.

Tą pat savaitę didžiausias respublikonų dienraštis, San Diego Union, atsiuntė du savo specialius reporterius. Žmonės kultūringi. Padarė apščiui nuotraukų, gražiai aprašė. Vienas iš jų, užaugęs Idaho ūkininko šeimoje, su malonumu papasakojo, kaip pas jo tėvą seniau tarnavo lietuvis.

Jis buvo labai įdomus, visada linkmas žmogus. Mums, vaikams, jis mokėjo pasakoti daugybę nuostabių atsitikimų, ir taip juokingai, jog mes raitydavomės ant žemės, kaip pamišėliai. Ir ko tik panorėdavom, jis mums padirbdavo. Kai vėliau mokiausi, tai iš mokyklos bėgdavau ne į namus, o pas tą lietuvių į kalnus, kur jis prižiūrėjo mūsų avis. Ir dabar aš vsiada šypsau, kai tą žmogų prisimenu. Gaila, nežinau jo ilgos pavarės.

Mūsų kryžiaus lentelės įrašas bylojo, kad kryžius pastatytas atminti visiems tiems, kurie žuvo,

DAUMANTAS ČIBAS

priešindamiesi komunistinei agresijai Estijos, Latvijos, Lietuvos valstybėse. Todėl San Diego Union redakcija straipsnį įdėjo specialiai į Vainikų Dienos numerį.

Tuoju atsiliepė vienas San Diego lietuvis.

— Už tokią reklamą lietuviams, už straipsnį pirmoj vietoj, mes būtumėm turėję mokėti 500 dolerių, o jūs tai padarė veltui. Bravo!

Po tos dienos padidėjo lietuvių iš visos apskrities. Vis kas nors kasdien atvažiuodavo iš tokių vietų, kur net nežinojom, kad ten lietuvių esama.

Viena moterėlė verkšleno: — Penkiasdešimt metų, kai iš Lietuvos išėjau. Seniai nebesitikėjau dar kartą pamatyti lietuvišką kryžių. Leiskit man vienai ilgiau priešais jį pasidėti.

— Atvažiuok, mamunyte, kada tik panorėsi, — guodėm ją, — mums bus malonu tave čia sutikti.

Kita sena sena senelė pritempė savo vyrelį, rodė į išdrožtą Rūpintojėlį ir prisipyrusi klausė:

— Piteri, sakyk, kas ten?

Piteris primėrkė akis, žiūrėjo, žiūrėjo, krutino lūpas ir niekaip negalėjo ištarti žodžio.

O senė jį vis ragino. Pagaliau tas lėtenis sumurmėjo:

— Bir - žis - ka...

— Sakyk, Jėzus, Jėzus! — pašoko žmonelė. — Kada tu liausies mane erzinti?

Kita lietuvi, pastebėjusi netoli kryžiaus augančius keturis beržus, ėmė aimanuoti:

— Aš kasmet sodinu berželius, bet jie pas mane neauga. Aš net verkiu. Kai ateina Sekminės, kaip neturiu, taip neturiu ko įsidėti į maldaknygę.

Skubėjau nulažyti keletą šakelių, kad tik ji linksma grįžtų namo.

Ilgai nelaukdamas, su visa šeima atvažiuojo pats pirmasis San Diego apsigyvenęs lietuvis. Malonūs, paslaugūs, sumanūs žmonės. Tuoju pasidarėm draugai visam laikui.

Lankėsi ir daugiau San Diego lietuvių. Net ir tokie, kurie buvo gerokai parausėję.

Vienas, neatsistebėdamas, vis kartojė:

— Esat geri lietuviai, mieli žmonės, bet sakykit, kas jus taip pagadinę? Kam jūs tą kryžių pastatėte?

Ir kitas:

— Aš negaliu į kryžių pakelti akių. Net elektros stulpai su savo skersiniais man duria. Kryžius mane visur persekioja!

Tai gi, negali pakelti akių, o lietuviško kryžiaus pažūrėti vis dėlto atvažiuojo....

O dar kitas ne tiek žiūrėjo, kiek skubėjo mane paprotinti:

— Mažai čia gyvenai. Amerikos nepažįsti. Aš tau sakau, — saugokis trijų žmonių: daktaro, lojerio (advokato) ir klebono. Svarbiausia — klebono! Jis iš tavęs atims viską. Net ir marškinius! Ir nė karto nepaklaus, kaip tu toliau plikas gyvensi!

— Teisybė kalbant, — atsakiau, — aš to dar nepatyrčiau. Bet viena dalyką jau tikrai žinau, — kaip ugnies saugokis auto mechaniko! Jis labai skaudžiai lupa kailį.

Po tų žodžių mano "švietėjas" šoko į savo automobilį, ir tiek aš jį nemačiau. Ar tik nebuvo jis pats mechanikas?...

Vieną popietę prie pušies sustojė dailus packardas. Išlipo iškilus džentelmenas. Priešęs išdėvėtią savo ranką.

— Esu milijonierius iš Del Mar, — tarė, — Lietuviškas milijonierius! Mano turtas — penki milijonai!

Mane staiga čupelėjo amerikoniškas lenktynių kipiukas.

— Aš esu taip pat milijonierius! — sušukau. — Mano turtas — penki milijonai bičiulių! Aš manau, jūsų doleris dabar yra ne ką vertesnis už vieną mano bičiulį...

Po to abu juokėmės ir, kaip lygūs milijonieriai, lengvai susidraugavom.

Pasirodė, šis naujas bičiulis iš tikrųjų besąs milijonierius. Tiek vertos jo nuosavybės keliose Kalifornijos vietose.

Kaip jis toks pasidarė?

Labai paprastai. Atvažiuojo iš Žemaitijos be eilės berašius bet jaunas ir sveikas. Sunkiai dirbo, taupė, nei cento nepaėmė iš duobės, nesėdėjo nei salūnuose, nei prie kortų, nei kose kvailiose vietose. Ir vis galvojo, vis dairėsi. Nutaikęs progą, Detroito pirkto kino teatrą. Netrukus pasistatydino antrą. Turėjo daug darbo, bet užtat pinigai greičiau plaukė. Ne kartą galėjo stipriai paremti ir lietuviškuosius reikalus. Kai filmų biznis pradėjo smukti, viską laikui parduavė ir visas pajamas investavo Kalifornijoje. O čia apsiukriems ir be darbo pinigai auga.

Po ilgo klaidžiojimo kartą mus surado du žemaičiai pensininkai. Jie gyvena atsišyrę aukštuose Cuyamaca kalnuose, kur žiema esti tikrai lietuviška — šalta ir gili. Jie labai troško su mumis išsinekti.

Tai gi, porą valandų jie abu be atvangos šnekėjo ir šnekėjo, o mes tik klausėmės. Bet iš to viso supratom tik tiek, kad į Ameriką jie atvažiuojo tada, kai mes dar net nebuvom gimę. Čia jie taikėsi gyventi tik tarp žemaičių, tai ir jų kalba išliko gražiai žemaitiška.

Kai pagaliau jų liežuviai priilso, tai ir aš ėmiau pasakoti, bet tuoj pamačiau, kad aš, aukštaitis, jiems esu ne ką geriau suprantamas, kaip turkas.

Neiškentusi viešnia atsiduso:

— Tų naujų lietuvių niekaip negaliu suprasti, — visi jų žodžiai permainingi. Aš gerai susikalbu tik su savo vyru. Sakykit, ar nebėra Lietuvoje žemaičių?

Ir apie kitus kryžiaus lankytojų būtį galima rašyti ir rašyti. Bet gal užteks tiek. Svečių sulaukėm iš įvairių vietų: iš Arizonos, Oregono, Utah, Illinois, Connecticut ir kitur. Tik niekas nepasiskardeno iš kaimyninės Los Angelės, kur turėjom daug pažįstamų. Pagaliau po šešių mėnesių atvažiuojo jų pilnas vežimas. Apžiūrėję sodybą, gyvulius, viskuo domėjosi, bet kryžiaus "nepastebėjo", — nei vieno žodžio apie jį neištarė.

Kodėl?

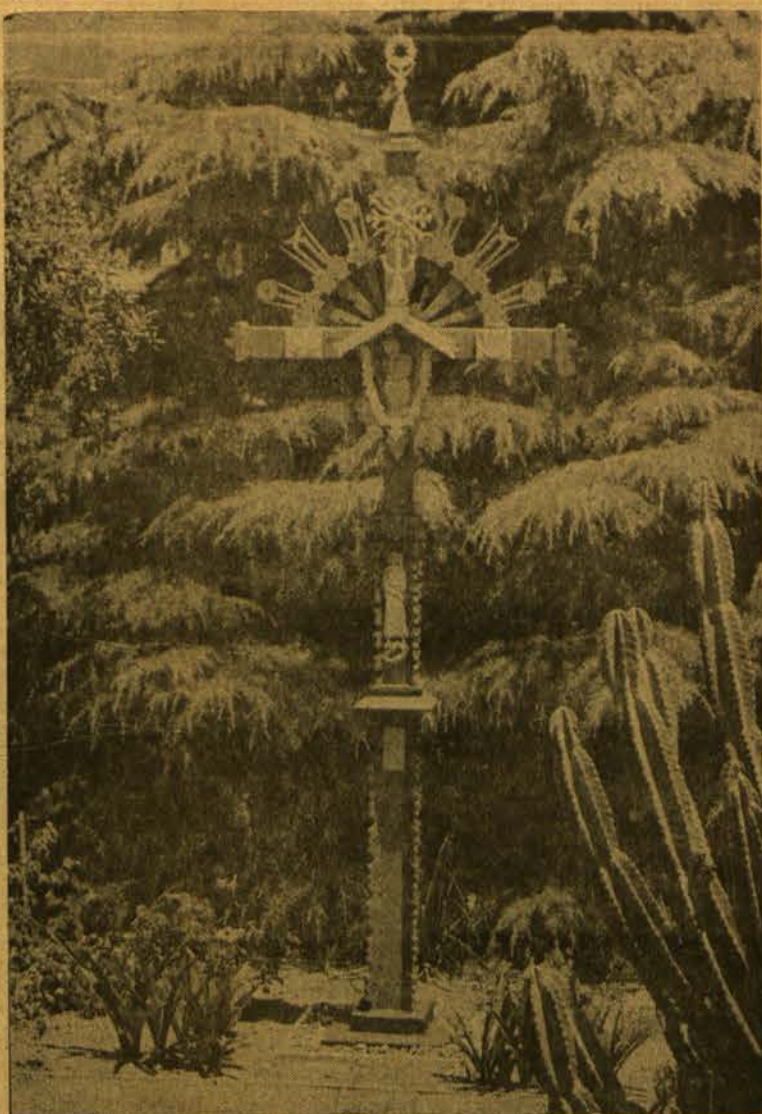
— Ko čia stebėtis? — kartą paaiškino tolimas bičiulis. — Didelis daiktas, kad lietuvis pastatė kryžių? Taip turi būti! Lietuvoj kiekvienas ūkininkas kryžių statydavo, ir niekas tuo nesistebėdavo. Padaryk, ko niekas nepadarė, tada tai bus įdomu.

Ir dar kito dalyko iki šiol negaliu suprasti.

Artimiausi kaimyniniai miesteliai turi daugiau kaip 90 bažnyčių ir, gal būt, šimtą kunigų. Bet nuo pat kryžiaus pastatymo per kelis metus nei vienas kunigas, nei vienas kunigužis mūsų neaplinkė, net telefonu apie kryžių nesiteiravo. Negi iš tikrųjų jiems nei kiek nerūpi, kas dedasi pas pasauliečius anapus jų klebonijų slenksčio?

Dėl to kryžiaus įsigijome daug naujų pažįstamų. Bet tikrasis malonumas yra kitas. Kur einame, ką dirbame, vis mums atrodo, kad toje sodyboje gyvename šimtą metų, — taip viskas miela! Teisingai vienas svečias iš Bostono pastebėjo:

— Mes nuolat dejuojam, kad Lietuvą praradom, o jūs Lietuvą

Lietuviškasis kryžius Čibų sodyboje, Kalifornijoje

CLAUDIO MONTEVERDI

(Atkelta iš 4 pusl.)

zikos pasauliui vadovavo šiauriečiai — olandai kompozitoriai, tokie kaip Ockeghem, De Press, Willaert, Gombert, Lassus ir kiti. Šių olandų muzikos kūrinių turėjo vieną bendrą jungiamąjį elementą, kuris buvo toks stiprus, kad nesvarbu, kurioje valstybėje jie gyveno, visur girdėjo vienodą ir bendrą muzikinę kalbą. Kada Monteverdi gimė, jau kelios dešimtys metų anas muzikos menas buvo pasiekęs pačią aukščiausią ir tobuliausią formą. Tiek italai, tiek šiauriečiai pripažino, kad olandų kompozitorius daugia balsė (polifoninė) muzika buvo

atradoj čia. Jūs patys savo rankom ant šio kalno sukūrėte Lietuvos kampelį.

Teisingai. Kad būtų ir apylinkės savos, mes davėm naujus vardus: So'lyba Toluva, B'itėnų kalnas, Meškalauskis, Dubalingis, Taurokšnis, Eukalptų giraitė, Kojotų takas.

Betgi, iš tikrųjų, kam statėm kryžių?

Ogi norėjom namie turėti tokią vietą, kur galėtumėm ramiai pasimelsti. Žinot, lietuviai mėgsta melstis nuošaliai, tyliai, niekieno netrukdomi. Taip buvo nuo amžių, taip yra dabar. Skaitydami evangelijas radom, kad ir Kristus maldai visuomet pasitraukdavo nuo minios ir nuošalį ir melsdavosi po medžiu, ant kalno, tyruose. Dažnai net visų apaštalių su savim nepasimindavo. Jis nuolat ėjo, keliavo, net naktį neturėjo kur galvos priglausti. Jis nepasistatė nei vienos bažnyčios ir niekur neklebonavo. Savo mokiniams jis liepė eiti į visą pasaulį, nesėdėti vietoj, nepasiskirstyti Jeruzalės į vienuolika teritorinių parapijų... Jis visiems žadėjo būti ten, kur jo vardu susirinks du — trys, o mes gi prie kryžiaus esam trys — keturi! Ar bereikia geresnės garantijos?

Kun. Stasys Yla neseniai sustatė reto gražumo maldų ir giesmių knygą. Bet dabartinės bažnyčios toms maldoms nebėra laiko. Dabar vos tik įžengi į bažnyčią, taip ir girdi, kaip komitetininkas komanduoja: stokl, sėskl, stokl, sėskl, kalbėk tą ir tą. Net Pulkim ant kelių, tą krikščioniškiausią lietuvių giesmę, turį giedoti styposdamas. Taip ir išeini iš bažnyčios deramai nepasimeldęs. Jautiesi, lyg būtum buvęs karališkoje vaišėse, kur prie-

pastoralinėms dramoms "Dafne" ir "Euridice". Nors šie veikalai buvo labai primityvios formos, tačiau jie jau pajėgė parodyti, kad anų laikų daina (canto) galima išreikšti dramą muzikoje. Bet Monteverdi nepatenkino graikiškai dramai pritaikinta muzika vienam dainuojančiam ar deklamuojančiam balsui, užkuliusuose jį palydint keliems instrumentams. Jam to neužteko. Todėl, norėdamas pasiekti savo tikslo, Monteverdi pirmiausia turėjo nustatyti taisykles į šoną ir pradėjo rašyti savo stiliumi, sava technika žiūrėdamas į olandų muziką, kaip į senovišką ir atsilikusią. Tačiau kompozitorius nieko nepanėgė, kas būtina muzikoje, tik atnaujinti surasti naują kelią savo idėjoms išreikšti. Jam 16-tojo šimtmečio muzika paliko brangesnę muziką, kuri jam atrodo neasmeniška, lėta, išdidžiai rami, susingusi. Monteverdi savo laikų kompozitoriams parodė pavyzdį savo nauju stiliumi, pažymintį trimis naujais elementais: harmonizacija, melodija ir ritmu. Todėl šiandien Monteverdi ir vadinamas tikroju moderniosios muzikos pradininku. Kompozitorius buvo savo laiku tikras genijus ir išradėjas, kurio gili įtaka įkvėpė 17-tojo šimtmečio muzikai pažangumą.

Kitas istorinis įvykis, kuris prisidėjo prie Monteverdi operų pasisekimų, buvo pirmasis viešosios operos teatro atidarymas. Tai atsitiko 1637 m. Venecijoje, kada San Cassiano teatras buvo atidarytas su Manelli "Andromeda". Į šį teatrą galėjo eiti visi, kas tik įstengė sau nusipirkti bilietą, kai prieš tai operos buvo statomos tikrai karalių ir kunigaikščių rūmuose. Turtinę patricijų pradžią lenktyniauti vienas su kitu, kad 1641 m. Venecijoje jau veikė keturi viešieji teatrai. Ir šiuose Venecijos teatruose su didžiausiu pasisekimu buvo statomos Monteverdi operos: "Orfeo", "Adone", "Ritorno d'Ulisse in Patria" ir kitos.

Kompozitoriaus Monteverdi didžiausi nuopelnai muzikos pasauliui yra kaip tik operos išvystyme. Jis operą padarė lyg ir vedamąją muzikos formą, praplėdamas jos rečitatyvų, arijų, duetų, Praturtindamas orkestro techniką, įveddamas tremolą (it. "virpas", garsas, išgaunamas įtemptų stygų ištinisniu kartojimu), pizzicato (garsas išgaunamas styginių instrumentų užgavimu pirštais) ir padaugindamas instrumentų skaičių, kompozitorius orkestrą padarė savarankiška muzikos išraiškos priemone.

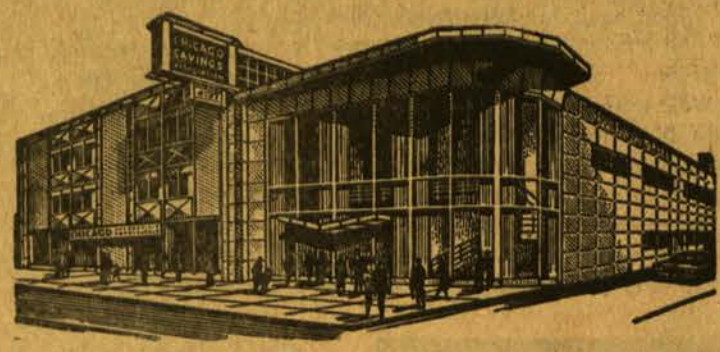
Kompozitorius-kunigas Monteverdi, jau sulaukęs 75 m., visus savo naujuosius išradimus panaudoja paskutiniojo savo dramatiškoje operoje "Popėjos vainikavimas" (prieš kelerius metus matyta ir Chicago Lyric operos pastatyme). Ši jo paskutinė opera yra charakteringa tuo, kad įprasti iki tol operų veikėjai, imti iš graikų mitologinių dramų (Orfeo, Euridice, Dafne), darėdamas pasiekti savo tikslo, Monteverdi pirmiausia turėjo išsirenkant iš jų Neroną, Popėją, Seneką, Oktaviją. Kompozitorius, turėdamas tikrus žmones, su visais žmogiškaisiais išgyvenimais, labiau gali išreikšti patį pagrindinį savo muzikos bruožą — žmogiškus jausmų perdavimą muzikoje, ko anksčiau visai nebuvo žinoma. Kompozitorius dabar susikoncentruoja žmogaus jausmų pasaulyje, suveda muziką ir žmogaus dramą draugėn. "Popėja" yra pirmoji muzikinė drama, pagrįsta tais pačiais principais, kurie pasireiškia ir modernioje dramoje. Opera yra ne tik turtinė harmonija, melodijomis, bet ir originali savo technika, jau varvanti leitmotyvą, ypač atskleidžianti patį pagrindinį žmogiškąjį elementą — jausmą (emociją). Šios operos muzikoje jaučiame tikras genijus ir išradėjas, kurio gili įtaka įkvėpė 17-tojo šimtmečio muzikai pažangumą.

Kitas istorinis įvykis, kuris prisidėjo prie Monteverdi operų pasisekimų, buvo pirmasis viešosios operos teatro atidarymas. Tai atsitiko 1637 m. Venecijoje, kada San Cassiano teatras buvo atidarytas su Manelli "Andromeda". Į šį teatrą galėjo eiti visi, kas tik įstengė sau nusipirkti bilietą, kai prieš tai operos buvo statomos tikrai karalių ir kunigaikščių rūmuose. Turtinę patricijų pradžią lenktyniauti vienas su kitu, kad 1641 m. Venecijoje jau veikė keturi viešieji teatrai. Ir šiuose Venecijos teatruose su didžiausiu pasisekimu buvo statomos Monteverdi operos: "Orfeo", "Adone", "Ritorno d'Ulisse in Patria" ir kitos.

Kompozitoriaus Monteverdi didžiausi nuopelnai muzikos pasauliui yra kaip tik operos išvystyme. Jis operą padarė lyg ir vedamąją muzikos formą, praplėdamas jos rečitatyvų, arijų, duetų, Praturtindamas orkestro techniką, įveddamas tremolą (it. "virpas", garsas, išgaunamas įtemptų stygų ištinisniu kartojimu), pizzicato (garsas išgaunamas styginių instrumentų užgavimu pirštais) ir padaugindamas instrumentų skaičių, kompozitorius orkestrą padarė savarankiška muzikos išraiškos priemone.

MIRĖ CHLOROMICETINO ATRADEJAS

Jūrų biologijos specialistas, išradęs daugelį antibiotikų, jų tarpe ir chloromicetino, kuris tebe naudojamas kovai su demėtąja šiltine — dr. Paul R. Brukholder mirė Madisone, Wis., sulaukęs 69 m. amžiaus.

6% PER ANNUM ON CERTIFICATES OF \$5,000 OR MORE Two Year Maturity	5 3/4% PER ANNUM ON CERTIFICATES OF \$1,000.00 One Year Maturity	SHORT TERM 5 1/4% PER ANNUM 3 or 6 month term Minimum \$1,000.00	5% PER ANNUM ON ALL PASSBOOK ACCOUNTS
--	---	--	---

CHICAGOS TAUPYMO IR SKOLINIMO BENDROVĖ dėl bet kokių jūsų namo pagerinimų duoda paskolas iki \$500.00 ir daugiau tinkamomis sąlygomis. O gal Jums yra reikalingi pinigai dėl kitokių reikalų? Ar jei neturite nuosavo namo ir Jums nusibodo mokėti aukštas nuomas, įsigykite nuosavus namus.

DIVIDENDS COMPOUNDED DAILY. PAID QUARTERLY

BET KOKIAIS FINANSINIAIS REIKALAIS KREIPKITES!

Chicago Savings and Loan Assn.

Philomena D. Pakel, President

6245 SO. WESTERN AVE. **TEL. — GR 6-7575**

HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M., Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 5, Sat. 9 to 12:30

Antikomentarai

PRANAS VISVYDAS

Atostogas padauginus iš trijų, pridėjus ežerą, valtį ir meškerę, išna gausi formulė: $S = X + Y + Z$. S yra Sėkmė, X — darbas, Y — pramoga. „O ką reiškia Z“, paklausė žurnalistas. „Mokėjimas laikyti liežuvį už dantų“, atsakė mokslininkas.

Va, šito Z aš ir neišmokau mokykloje. Taip ir likau be atostogų. Anei ir kito, anei meškerės. Tik su botkočiu pavaikiau įkyrias muses. Tiesa, nepamačiau Paryžiaus, nors žadėjau. O ką sakyti apie Vilnių, kuris taip vilioja, kad būtų dar gražiau, sukalniau kreivą suolelį, išbalinau tvorą, apgėdėjau krūmus. Nakty, išjungęs televizorių, galvoju: „O gal susapnuosiu vaikystės ežeruką? Lepšio kalvą? Kas gali žinoti.“

Be sapnų joks ypatingas vaizdas neužsikabino. Pralėkė užmigtas traukinys, apkaistas egzotiškais geleimis. Perone dvokė didmiesčio spauda. Nutrūšęs ramunų kuokštas vyto asotėje. Ant komodos gulbės kaklas ieškojo šiaurės peizažo, kur balti lokiai rymo ekologijos erdvėje.

Dabar sėdžiu prie archaiško kelmo. Atrodau kaip Baltašičių baravykas. Atidarau stalčių, išsitraukiu pluoštą pageltusių paparčių. Pamažu vartau, delfioju. Nėra ko skubėti. Niekas juk neveja. Ieškau išganingo žodžio, bet negaliu surasti, nes tokio dalyko niekad nebuvo ir nebus. Matyti, mintims įkyrėjo dūlėti tvankiame kelmo stalčiuje. Jos pabėgo į vaismedžių sodą, kur kadaise gyveno mano bičiulis Adomas. Rojuje. Ten gi dabar sultingų obuolių tuštėjimo metas.

O koks veido rimtumai! Tiesiog bijau pažvelgti į rasos lašą. Jaučiuosi lyg sėdėčiau katedros pirmame suole, prie pat

mačistotisko antaus, kur arkivyskupas atnašauja mišias.

„Sėkmė“ — reikšminga“ paragrafą ir pamaldžiai arutinu lūpas. Gerai, kad niekas nežiūri. Juk gali mane įtarinti ant socialine veikla.

Ūmai malonumo instinktas šovė galvon. Aišku, nieko nenusivėdė melsvai balta Newport marina: do, re, fa, sol, la, si, do. La, si, do, re, fa, sol, la, si, do. La, si, do, re, fa, sol, la, si, do.

Prie baro raumeninių jachtininkai siurbčioja kokteilius, flirtuoja su kapitonų žmonomis. Visų ponių oda kaip Kleopatros bronzos. Tarp jų pirmiausia gražuolė Minimidimaksi. Dėl jos vieno žvilgsnio (palankaus) eikliausi laivai lenktyniuoja ligi pat Del Mar, „where turf meets the surf“.

Prieš keletą metų Minimidimaksi sėdėjo kalėjime už savo vyro profesoriaus atsitiktinį sužaginimą automobiliu. Krienas profesorius, iki ausų įklimęs biologijos eksperimentuose, nemėgo jachtų. Ačiū advokatui, jį išleido. Advokatas įrodė, kad švelnioji Minimidimaksi netyčia brūkštelėjo degtuką, nežinodama, kad profesoriaus sėdynė apšlakstyta benzinu. Grįžusi į C'est la Vie aplinką, ji vėl kokiš-kai sukaliogėsi tarp rimto kapitono. Jie pasakoja jai nekaltus anekdotus ir, žinoma, prisimena audringus buriavimo žygius. Narsesnių vyrų nerasi visoje Kalifornijos pakrantėje.

Kai bruhildiško stuomens Johanna įeina laboratorijon, braunasi negeros mintys: rodos, dar kartą sužaginčiau Reichstagą ar bent Kremlių, aptvindyčiau Saharos dykumą, numesčiau politinę bombą. Tegul sprogtų, tvinstų. Tegul pleška. Man vis tiek.

Pamačiusi 5 galionų akvartiumą, ji lipšniai sako: „Mano miegamajame yra du panašūs indai. Gulėdama mėgstu stebėti auksinių žuvyčių išdaigas. Po to dažnai sapnuoju pasakiškus povandeninius rūmus. Visur deimantai, koralai, gintaras. Visur žuvų meilė.“

Viešpatie, kaip ji gali taip nerūpestingai tauškėti žemės drėbėjimo išvakarėse. Tur būt, nekaito astrologijos pranašysčių. Ak, Johanna...

Nuo jos bruhildiškų kvėpalių rangausi kaip unguris.

Margaret pasiryžo ūkininkauti: „My poor George is so anxi-

Jau raudonuoja

Nuotrauka V. Maželis

"SAKALO" LEIDYKLOS VADOVUI 80 METŲ

Prieš 80 metų (1892.VIII.15 d.) gimė Antanas Kniukšta, knygos leidimo bendrovės „Sakalas“ sumanytojas; vienas josios steigėjų ir faktiškas josios vadovas.

„Sakalo“ b-vė 1925.VI.15 d. įkūrė A. Kniukšta, A. Vireliūnas ir L. Indreika. Mirus A. Vireliūnui, o L. Indreikai pasitraukus, nors ir bendrove ir įstojo S. Zareckas, bet faktiškai visą „Sakalo“ darbą visą laiką vedė vienas A. Kniukšta. Pradžioje leido vadovėlius, o paskui daugiau originalią bei vertinę grožinę literatūrą. 1924-1940 metų laikotarpį jis išleido 608 knygas (K. Borutis, B. Brazdžionis, S. Būdavo, P. Cvirkos, L. Dovydeno, J. Grušio, V. Mykoliaičio-Putino, A. Miškinio, S. Neries, A. Vaičiulaitis, A. Venclovas, A. Vienuolis ir kiti).

Lygiagrečiai su tuo jis leido ir periodinius leidinius. Taip, 1930 m. — literatūrinis lietuvių kalbos žurnalas „Kalba“ (redagavo Pr. Skardžius, pasirodė 3 šas. — 208 p.). 1935-1938 m. perėmęs leisti laikraštį „Gimtoji Kalba“ (ėjusį 1933-1939 ir iš dalies dar

1940-41 m. pirmosios rusų okupacijos metu, kurio redaktorais buvo J. Talmantas, L. Dambrauskas, P. Jonikas). 1938-39 m. leido mėnesinį iliustruotą literatūros, meno ir kultūros žurnalą „Dienovidį“ (redagavo V. Mykoliaičis-Putinas, Bern. Brazdžionis, A. Vaičiulaitis — išėjo 19 numerų).

„Sakalas“ pirmas pradėjo Lietuvoje daryti knygų papigimino mėnesius, leisti metinius savo turimų knygų katalogus, o nuo 1935 metų pradėjo skirti kasmetinę literatūros premiją. A. Kniukšta ypač rūpinosi paskleisti gerą lietuvišką knygą mūsų visuomenėje. Jo pastangomis paskleisti lietuviškosios grožinės literatūros tiražai. Jis mokamai organizavo knygų platinimą, o taip pat rūpinosi ir meniška savo leidžiamų knygų išvaizda. Gal

labiausiai jis rūpinosi lietuvių rašytojų originalių kūrinių skelbimu, skatino jaunuosius rašytojus kurti ir nedvejodamas spausdino pirmuosius jų kūrinius, šelpė juos medžiaginiais.

A. Kniukštos 15 metų darbo įnašas, keliant ir plečiant nepriklausomybės laikais lietuviškos knygos kultūrą, buvo labai didelis.

Ta kryptimi jis dirbo nuosekliai, sumaniai ir atkakliai, tačiau iš viso savo darbo nesukraudamas sau jokių turtų.

1940 m. „Sakalo“ b-vė buvo rusų nacionalizuota ir A. Kniukšta nušalintas nuo savo mėgiamo darbo. Vokiečiams okupavus kraštą, A. Kniukštai pavyko atgauti „Sakalo“ turto dalį ir tos leidyklos veiklą atgaivinti. 1941 — 44 metais A. Kniukšta, „Sakalo“ b-vės vardu išleido dar apie 30 knygų.

Koks buvo A. Kniukštos gyvenimo kelias po 1944-ųjų, o ypač pirmaisiais pokario metais, mes čia nieko tikro nežinome. Tik jis jau daugiau negavo leisti lietuviškų knygų. Grįžęs į tėvynę iš „tolimos kelionės“ (ištrėmimo), kiek žinia, senatvė turėjo dirbti sunkų fizinį darbą. Nežiūrint to jis niekad nebuvo nustojęs domėtis lietuviškosios knygos leidimu, džiaugtis kiekviena nauja gera lietuviška knyga ir sielotis lietuviškų knygų išsaugojimu.

Su A. Kniukšta teko susipažinti per I-jį Pasaulinį karą, vokiečių okupacijos metu, kada kaip Kauno „Saulės“ gimnazijos mokinys pradėjau naudotis tada Rotušės aikštėje Nr. 2 buvusia Šv. Kazimiero d-jos biblioteka, kur knyginku buvo A. Kniukšta ir kuris ten ne tik išduodavo bei primindavo knygas, bet ir gana nuosekliai patardavo mums, jaunesniems, paskaityti tą ar kitą leidinį. Pradžioje ėmiau skaityti viską, kas pakliuvo, bet kaip tik A. K. nurodymu jau tada gavau perskaityti daug vertingų literatūros ir mokslo veikalų.

Tada, ypač 1916-18 metų žiemomis, Kaune buvo didelių sunkumų, o ypač su maistu bei kuru, tad ir Šv. Kazimiero bibliotekos patalpa nebuvo kuo kurenti (berods 1917-18-ųjų metų žiema buvo labai aštri) ir bibliotekininkui nebuvo lengva tada dirbti, tačiau A. Kniukšta, nežiūrint sunkumų ir nežiūrint su kuo jis bebūtų kalbėjęs, visuomet šypsodavosi. Tokiu jis buvo ir beavadovaudamas „Sakalo“ bendrovei. Toks jo „portretas“, iš anų laikų vaizduojantis išliko visiems laikams. Gyvenimo vakarui tam dide-

Su „Goya“, atrodo, nepasisekė

Lietuvoje tik po kelių mėnesių, liepos mėn., kino teatruose pradėtas rodyti komunistų pasauly išgarsintas filmas apie ispanų dailininką Goya „Goya, arba sunkus pažinimo kelias“. Filmą apvylė kritikus ir žiūrovus. Nors pagrindinio veikėjo — Donato Banionio vaidybą iš dalies įvertinta teigiamai, tačiau visi kritikai („Tiesa“, liepos 16, „L. ir M.“ Nr. 28 ir kt.) ši, rytų Vokietijoje pastatyta, įvairių tautybių aktoriams talkinant, filmą gerokai sukritikavo. (ELTA)

Nepaisa ma scenografų

Inž. Vyt. Landsbergis-Zemkalis buvo pakviestas sukurti scenovaizdį Panevėžio teatro pastatytam Ibseno veikalui „Hedda Gabler“. Liepos mėn. teatrui su šia Ibseno drama gastroliavus Kaune, Landsbergis, pasipiktinęs sudarkytu scenovaizdžiu, įdėjo piktą laišką „Literatūros ir Meno“ savaitrašty (Nr. 28). Jis pasijuto esąs nuskriaustas, nes jo

liam lietuviškos dailios knygos puoselėjui ir populiariuotui šiandien galima tik palinkėti sulaukti dar daug, daug giedrių dienų ir gerų sąlygų džiaugtis lietuvių kultūros laimėjimais. J. Dn.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY IR MĖGJAMAS

Daug sutaupysite pirkdami šia įvairių filmų foto aparatų bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmadienį ir ketvirtadienį vakarais iki 9 val.

REIKMENYS FOTOGRAFAMS

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629

Telef. PROspect 6-8998

NAMŲ TAISYMO DARBAI

Stalniaus, dažymo ir visus kitus darbus atlieka lietuviai — labai prieinama kaina.

SKAMBINTI RE 7-9615

SOUTHWEST SHEET METAL CONTRACTORS, INC.

3267 Columbus Avenue
Chicago, Ill. — Phone PR 8-8686

Įrengiame oro vėsinimą. Karštu oru apšildymą. Air Conditioning. Warm Air Heating.

sukurtos vadinamos scenografijos jis visiškai neatpažinęs. (ELTA)

— Vilniuje Filharmonijos salėje įvyko Juozo Karoso vokalinės kūrybos vakaras. Dalyvavo operos ir kt. solistai, televizijos ir radijo choras, vadovaujamas L. Abariaus. (E.)

— Vilniaus televizija pastatė premjerą — Amer. dramaturgo William Saroyan pjesę „Mano širdis kalnuose“. Pagrindinius vaidmenis atliko: K. Kymantaitė, S. Jukna, V. Derkintis, A. Šurna, R. Karvelis ir kt. Būdinga, kad Vilniaus spauda teigė, jog Saroyan, tai „JAV-se gyvenęs pažangus armėnų rašytojas...“ (E.)

WAGNER & SONS

Typewriters Adding Machines
Calculators Check writers
Nunoma J. Prida — Talo
NAJ JOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

LIETUVIO BATŲ TAISYMO DIRBTUVĖ

4612 S. Paulina St.
(Town of Lake)

Dirba 6 dienas savaitėje. Pirm. ir ketvirt. nuo 9 ryto iki 7 val. vak. Kitas dienas nuo 9 ryto iki 6 val. vak.

Atvežus iš toliau, gaus nuolaidą.

Darbas garantuotas.

STASYS ŠAKINIS

Tel. — YARds 7-9107

VAN MALE BUICK - OPEL INC.

7051 South Western Ave.
CHICAGO, ILLINOIS
For A Good Deal Call —
776-0500

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbinams, rėmai — metalu aplieti rėmai.
2400 So., Oakley Ave., Chicago
Tel. VIRginia 7-7258 - 59

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

1. MŪSŲ BENDROVĖ veikia nuo 1947 metų. Kiekvienais metais mes persiunčiame į Lietuvą greit ir saugiai tūkstančius siuntinių.
2. MŪSŲ BENDROVĖJE ir jos skyriuje Jūs visuomet rasite didelį pasirinkimą prekių, kurios labai vertinamos Lietuvoje.
3. TAI PAT PRIIMAME užsakymus AUTOMOBILIAMS (Ziguli, Moskvė, Zaporozec), motociklams, šaldytuvams ir kit. oficialiomis kainomis.
4. JEIGU JOS NORITE PAKVIESTI iš Lietuvos gimines, mes parūpiname reikalingus dokumentus.

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 SOUTH STATE ST., CHICAGO, ILL. 60604

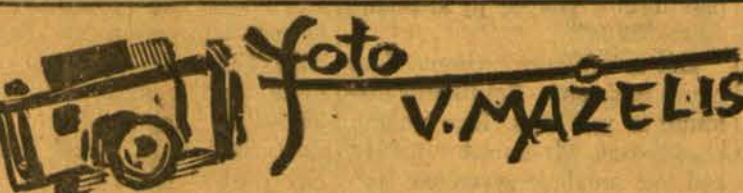
TEL. WA 2-9354

ir mūsų skyrius:

2618 WEST 63rd ST., CHICAGO, ILL. 60629

TEL. WA 5-2466

DVIEJOSE PATOGIOSE VIETOSE

- * Vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus).
- * Portretūra
- * Meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai

Telef. — HY 7-4677

422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

Nuo 1914 Metų

Midland Savings apni nauja taupymo ir namų paskolų reikalais visais mūsų apylinkės, vėkame jums už mums parodytą pasitikėjimą.

Mes norėtum būti jums naudingi ir ateityje. Sėskaltos apdraustos iki \$20,000.00

Frank Zogas, President

5%

All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4470

6%

2 Years Savings Certificates (Minimum \$5,000)

KULTŪRINĖ KRONIKA

Juozui Keliučiui 70 metų

Plačių pažiūrų žurnalistas, rašytojas Juozas Keliuotis yra gimęs 1902 m. rugp. 22 d. Rokiskio valsč. Baigęs Panevėžio gimnaziją, studijavo Vyt. Didžiojo universitete ir žurnalistikos studijas gilinio Sorbonoje, Paryžiuje. Vėliau pats dėstė žurnalistiką Vytauto Didžiojo universitete. Redagavo Pavasari, dirbo Rytų redakcijoje, suorganizavo ir redagavo Ateities Spindulius, ypač plačią kultūrinę vagą išvarė su savo Naujosios Romuvos žurnalu, suburdamas prie jo įvairių pažiūrų intelektualus ir pats daug rašydamas. Redagavo kultūros žurnalą Kūrybą, suredagavo almanachą Granitas, parašė romaną Svajonės ir siaubas, išleido stambią studiją Visuomenės idealas, išvertė Bertrando šv. Augustiną.

Pokario metais nemažai vargo ištremtas į Sovietų Sąjungą, o ir dabar yra prievartaujamas duoti įvairius, okupantų reikalaujamus, pareiškimus.

Prieš 35 metus miręs Dubas

Vytauto Didžiojo universiteto romanistikos profesorius Vladas Dubas yra miręs 1937 m. rugp. 3 d. Kaune, taigi šiemet suėjo 35 m. nuo jo mirties. Mirė turėdamas 50 m. Baigęs Marijampolės gimnaziją, aukštuosius mokslus ėjo Varšuvos, Paryžiaus ir Maskvos universitetuose. Bendradarbiavo rusų žurnaluose. 1918 m. grįžęs į Lietuvą, dėstė Saulės gimnazijoje, Aukštųjų mokyklų kursuose, vėliau — universitete. Pagrindinis dalykas — prancūzų literatūra. Redagavo Vagą. Parašė: Literatūros įvadą, Chateaubriand, Anatole France, Prancūzų literatūros istoriją, Voltaire.

Redaktoriui M. Zujui 80 metų

Garso redaktorius Matas Zujus yra gimęs 1892 m. rugp. 14 d., taigi šiemet sulaukė 80 m. amžiaus ir dar yra pajėgus redaguoti laikraštį, netgi neseniai dalyvavo LRKSA seime Chicagoje. Yra kilęs nuo Mari-

Memuarai mikrofilmuose

Columbijos universitetas, panaudodamas magnetofoną ir mikrofilmavimą, renka pasikalbėjimus su įžymesniais žmonėmis, kaip medžiagą kultūros istorijai. Jau turi 2,500 pasikalbėjimų su žmonėmis, kurie "ka nors padarė, ką matė ar buvo kur nors dalyviai to, kas verta užregistruoti atečiai". Kolekci- joje turima medžiagos maždaug 14,000 valandų; iš viso įkalbėta apie 80 milijonų žodžių. Dabar Columbijos universitetas, drauge su New York Times bendrove tuos surinktus pasikalbėjimus išleisdžia platesniam naudojimui. Pirmoji laida apima 2,000

Memuarai mikrofilmuose

valandų su 10 mil. žodžių. Čia duodami pasikalbėjimai su 200 žmonių, padaryti nuo 1948 metų.

Už medalių dailininkas laimėjo 5,000 dol.

Komercinis dailininkas D.

Svajingoje gamtoje...

Nuotr. V. Maželis

KURČIŲ DRAMOS TEATRAS

Washingtonė veikia JAV E. O'Neill kurčiųjų teatro institutas. Jame ruošiami mokytojai, kurie vadovaus dramų studijoms, skirtoms kurtiesiems. Toks profesinio paruošimo kurtiesiems institutas yra vienintelis pasaulyje. Jam paremti vyriausybė paskyrė 12,806 dolerių.

Už medalių dailininkas laimėjo 5,000 dol. Komercinis dailininkas D.

Burnside, gyvenęs Chicago priemiesty Elmhurst, laimėjo 5,000 dol. premiją, nupiešdamas medalių Illinois valstijoje minėti 200 m. sukaktį nuo Amerikos revoliucijos nepriklausomybei pasiekti. Medalį įrašas "Lincolno žemė" ir jauno Lincolno atvaizdas.

LENKŲ LITERATŪRA CHICAGOS UNIVERSITETE

Prof. S. Sandler pakviestas dėstyti lenkų literatūrą Chicago universitete. Prof. Sandler anksčiau dėstė Varšuvos ir Lodzės universitetuose. Gilinės literatūros studijas Paryžiuje, 1969 m. iš Lenkijos emigravo į Izraelį dėstyti Tel Avivo universitete. Praeitais mokslo metais dėstė Illinois universitete.

MILIJONAS UŽ TEISĖ PERSPAUSDINTI

Harper and Row bendrovė už milijoną dolerių suteikė teisę Avon Books leidejams perspausdinti kišeninę laidą dr. Th. Harris knyga "I'm O. K. — You're

O. K." Pusė milijono eis knygos autoriui, o kita pusė Harper and Row leidyklai.

PO 39 M. NAUJAS OXFORDO ŽODYNAS

Garsusis Axfordo anglų kalbos žodynas, po 15 metų paruošiamųjų darbų, bus naujai pertvarkytas ir papildytas. Tai daroma pirmą kartą po 39 metų. Naujai patobulinto Oxfordo žodyno pirmas tomas pasirodys spalio mėnesį Anglijoje ir New Yorke. Tomas apims raides nuo A iki G ir jame bus įjungti anglų kalbos pasikeitimai, įvykę nuo pat 1884 metų.

PLASTIKINIS POPIERIUS

Plastikinės medžiagos kas kart plačiau naudojamos. Jau nuo seniau plastikinės medžia-

GĖLĖS

Vestuvėms, banketams, laidotuviams ir kitokioms progoms BEVERLY HILLS GELYNICA 2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois TEL. PR 8-0822 — PR 8-0834

EXPERT BODY WORK

PROGRESS-PAZANGA COLLISION EXPERTS
A. & J. STANEVICIUS (Fender) Pilnas Patalsymas.
Transmissions — Dažymas — Motoro — Karoserijos (Body) ir Sparnų darbas GAS FOR LESS.
2637 W. 47th St., tel. 523-1249
Chicago, Illinois 60632

FRANK'S TV and RADIO, INC.
3240 SO. HALSTED STREET TEL. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS IVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ. PARDAVIMAS IR TAISYMAS. SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Kas tik turi gerą skonį, viską perka pas Lieponį.

LIEPONTIS

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER INC.
Marquette Pk., 6211 So. Western, PR 8-5875
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9:00 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9:00 iki 6:00 val. vak. Sekmad. atdara nuo 12 v. iki 5 v. popiet.

MES TEBEMOKAM
6% už 2 Metų Certifikatus (Minimum \$5,000)

5% už 1 METŲ CERTIFIKATUS (Minimum \$1,000)

SAINT ANTHONY SAVINGS
1447 So. 49th Court
Cicero, Ill. 60650
TEL. — 656-6336
Joseph F. Gribauskas, Executive Secretary
Open Mon 9-8 Tues Thurs Fri 9-5 Sat 9-1 Closed Wed

DĖMESIO

PAVELAVĘ VASAROTOJAI!

Išnuomojamas vasarnamis už pusę kainos po Labor Day. Gražiausias mėnuo Cape Code. Penki miegamieji. Galima nuomotuoti ir atskiras kambarius. Pukiole privačioje dvijoje, 5 minutes pėsčiam iki Craigville Beach. Kreiptis: Mikutavičius, tel. 609 — 394-3825, po Labor Day 617 — 771-3667.

RADIO PROGRAMA

Seniausia Lietuvių Radio Programa Naujojoje Anglijoje, iš stoties WLYN, 1360 bangos, veikia sekmadieniais nuo 1:00 iki 1:30 val. po pietų — perduodama viklausių pasaulinių žinių santrauką ir komentarus, muziką, dainas ir Magdūtės pasaką. Šia programą veda Steponas J. Minkus. Biznio reikalais kreiptis į: Baltic Florists — gėlių bei dovanų krautuvė, 502 E. Broadway, So. Boston, Mass. Telefonas AN 8-6489. Ten pat gaunamas ir dienraštis Draugas.

Šnipų istorija iš Salzburgo

STASĖ SEMENIENĖ

Pasipylė per paskutiniuosius metus šnipų istorija, kuri buvo įdomi ir įvairūs kitokie pilni veiksmų bei intrigu filmai prisidėjo labai daug prie to žanro patobulinimo taip, kad daugelis jų, nors visiškai išsekė savo saikumu ar sąžiningumu, bet vis dėlto yra ištisai gana įdomūs.

Jautriai pavartotas filmavimo aparatas ir garsas, rūpestingai kreipiant dėmesį į foną ir detales, tikrai įkvepia gyvybę ir blankiausiems tekstams.

Gal nepaprastai didelis filmo "The French Connection" pasisekimas išaukė ir "The Salzburg Connection" pastatymą.

Dar prieš filmo antrastę mes matome vyrą, traukiantį metalinę dėžę iš Finstersee ežero austrių Alpėse. Jis slepia tą paslaptinę dėžę, bet greitai ji primuša ir nužudo, jam neatidengus slėptuvės savo užpuolėjams.

Barry Newman, Bill Mathison, amerikiečių advokato rolėje, vasaraujantis Salzburge, įviliamas į intriga, kai jis mėgina rūpintis savo kliento, amerikiečių leidejo, reikalais. Įvairūs delegatai bei agentai suvažiuoja iš visų pasaulio kampų.

Toje dėžėje buvo paslėptas nacių sąrašas, kuris buvo įmestas į ežerą II pasaul. karo pabaigoje. O to sąrašo nori visi. CIA nori apsaugoti buvusius nacių, dabar dirbančius JAV-ėms. Sovietai nori šantažavimo tikslams. Izraelis tiesia rankas, kad nuteistų karo kriminalistus. Britai nori jį veikiau savo privatiems tikslams. Buvę nacių nori jo aišku kam. Kiniečiai nori sunaikinti jį dėl neatskleidžiamų interesų. Ir, pagaliau, kokie nors japonai vėl nori, dievai žino kam...

Chaosui išviespatavus, išsi-vysto keli įdomūs įvykiai.

Gražūs Salzburgo vaizdai, trumpos, bet įdomios scenos automobiliu per miesto gatves patiks mėgstantiems keliauti ir grožėtis naujomis vietomis.

Visų vaidyba yra nusimanančiai gera. Gal išskyrus austrių aktorį Klaus Brandauer, vaidinantį Johann. Newman (Mathison rolėje) yra įtikinantis ir Anna Karina atneša kiek šilumos šiam drungnam filmui. Karen Jensen netinkamas įterpimas Elisos Lang savos rūšies agentės rolėje visai nereikalingas.

gos panaudojamos lošiamoms kortoms gaminti. Vėliau atėjo plastikiniai puodukai, lėkštės, gėrimui šiaudeliai, o dabar jau pradedamas gaminti plastikinis popierius, tinkamas spausdinti, rašyti ranka ar mašinėle, ir jis, plačiau vartojant, net bus pigesnis, negu normalus popierius. Jis atrodo visai, kaip popierius, tik gaminamas ne iš medienos, o iš polimero, polietileno ar polistireno — plastikinės medžiagos.

Radikalas yra žmogus, kurio abidvi kojos yra tvirtai įstatytos... ore.

— Franklin Delano Roosevelt

HIGH RATES

5% Per Annum PAID QUARTERLY 6% Per Annum

Passbook Accounts — AT — \$5000 or more Certificates 2 year min.

BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASS'N
HIGHEST RESERVES

4071 Archer Avenue
Chicago, Ill. 60632
TEL. — LA 3 - 8248
(West of California Avenue)

5 3/4% Per Annum \$1000 or more Certificates 1 year min

5 1/2% Per Annum Investment Bonus Certificates

PETKUS

MARQUETTE FUNERAL HOME
— TEVAS IR SŪNUS —

TRYB MODERNIOS KOPLYCIOS

2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09

AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Laidotuvių Direktorai

MAŽEIKAS & EVANS
6345 SO. WESTERN AVE.

TRYB MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

MAŠINOMS VIETA

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

EUDEIKIS

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Laidotuvių Direktorai

Trys Moderniškios Kopolyčios

4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741-2

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNOS
3314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-6672
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
11023 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4410

PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3571

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-340

POVILAS I. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-19

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-113

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-100

RĖDAGUOJA JORATĖ JASAITYTĖ, 6922 S. OAKLEY AVE., CHICAGO, ILLINOIS 60636

LIETUVIŠKOS KŪRYBOS SKATINIMAS

VEDONAS TUMAS

Modernaus pasaulio tautų bendruomenė kultūra yra pagrindinis tautos gyvybės rodiklis. Dar devyniolikto amžiaus ir dviejų pradžioje buvo tvirtinama, kad tautinei gyvybei išlaikyti yra reikalinga teritorija, kalba ir, gal būt, savo valstybė. Moderniais laikais vis labiau ir labiau išsiskiria kultūrinis ir dvasinis pradas kaip tautos gyvybės pagrindas. Tuo nepaneigiu, kad savo kalba ir savo žemė yra reikalingos, bet jos tarnauja šiandien pirmajam kaip kultūrinės kūrybos pagalbinis principas ir nebėra fizinės ir socialinės egzistencijos neišvengiamos būtinybės.

Man prisimena dabar, kaip kartą Elena Tumienė (mano mama), kalbėdama apie lietuvių poeziją, pacitavo tarybinį poetą Eduardą Mieželaitį. Jis sakė: "Man Lietuva prasidėjo prie Kruojos", ir ji juokais pridėjo, "O mano sūniui, Vydūnui, Lietuva prasidėjo Los Angeles, Kalifornijoje..."

Didysis šių laikų istorikas, Arnold Toynbee, yra entuziastingai konstatavęs:

At last the Jewish diaspora started bearing fruits. Let us take advantage of it. O filosofas Karl Jasper sakė: The unsheltered individual gives our epoch, our physiognomy.

Kitaip tariant, pasaulis pasidarys pilnas tremtinių. Įvairių tautų bendruomenės yra išbarstytos po visą pasaulį, bet dažnai jų žmonių laikosi sukibę, lyg vynuogių kekės, tęsdami savo kalbines ir kultūrinės tradicijas, puoselėdami socialinius ryšius, augindami ir auklėdami jaunąją kartą.

Norėdami įsigilinti į kultūros augimo ir skatinimo priemonės, pažūrėkime pirmiausia trumpai ir iš esmės — kas yra kultūra ir kas yra kūrybinis vyksmas.

Norėdami tai suprasti, pirmiausia, man atrodo, aptarkime, kas yra žmogus. Šiais laikais nebėrįstume pasakyti, jog žmogus yra pilnai išsivystęs, statiškas ir nesikeičiantis asmuo. Iš tikrųjų su Goethe ir Jaspersu turėtume teigti, kad žmogus yra ne kūnas, bet procesas, kuris, kaip Tolstojus tvirtina, nuolat kovoja dėl savo asmeniškos laisvės ir nepriklausomybės. Kovodamas už tai, jis kuria patį save ir išreiškia save savo kūryba. Be žmogaus nėra kūrybos. Bet, tiesą sakant, kūrybos nėra ir be nuolat augančio ir besivystančio žmogaus. Kūryba ir kultūra geria prasme yra pozityviai besiformuojančio žmogaus vaisius. Per jį mes pažįstame patį žmogų ir įvelgiame jį jo siela. Kristus yra pasakęs:

Jūs pažinsite juos iš jų vaisių. Geras medis duoda gerus vaisius; blogas medis duoda blogus vaisius.

Bet medis turi būti auginamas ir kultivuojamas. Pakalbė-

kime dabar konkrečiai apie priemones ir pasiūlymus, kaip tuos medžius auginti, kad jie neštų vaisius.

Galime būti dėkingi, kad, liečiant jaunimą, turime tremtyje ne tik šaip šleketą medelių, bet tikrai visą didelį mišką. Mūsų dainų ir šokių šventės, jaunimo kongresai tai liudija. Tačiau besidžiaugdami, būkime ir atsargūs. Masė, kuri įsisavina ir reprezentuoja kultūrą, kuri maitinasi kultūra, nebūtinai yra kultūros kūrėja. Kultūros kūrėjas yra pavienis asmuo. Todėl, nors sąskrydžiai, kongresai, didžiulės kultūros manifestacijos ir demonstracijos yra reikalingi, mes turime ypatingai didelį dėmesį atkreipti į kiekvieną tautietį, į kiekvieną mūsų tautos individą.

Nu, palauk — pamatysi kaip bus smagu stovykloje!

Nuotr. J. Abromaičio

Kitais žodžiais, rūpindamiesi lietuvių tautos kultūra, turime jos skatinimą paremti teisingais principais.

Šiandien yra daug kalbama apie jaunimo moralės sunykimą, prastus etikos principus. Bet kažkodėl tepasilekama prie labai griežtų ir daugiausia šališkų aptarimų. Senieji sako savo, jaunieji sako savo. Man atrodo, kad nėra tikro dialogo, kuris padėtų problemas realistiškai išspręsti. Niekas negali paneigti fakto, kad mūsų vyresnieji yra dideli savo tautos papročių mylėtojai ir stengėsi visomis jėgomis sukurti institucijas ir organizacijas pagal buvusius tėvynėje modelius, tuo suteikdami jaunimui kūrybinio ir tautinio auklėjimo pagrindą. Vis dėlto dažnai jie laikosi savo pažiūrų godžiai ir net šykščiai, kaip tie praeities vietiniai A. Vienuolio legendose aukso. Dažnai apimti baimės (kas, žinoma, yra žmogiška) visiškai atmėta bet kokius naujūmus, praplėtimus, ar nustatytų normų pataisymus. Tai yra visiškai negatyvus priėjimas, kuris tarnauja vien kultūros stabdymui. Iš antros pusės, jaunieji tariausi daugiau žiną ir atsiriboja bei užsidaro savo rateliuose. Kad

tautinė kultūra klestėtų, yra reikalinga, kad abi pusės, jaunesnieji ir vyresnieji, rodytų pasiaukojimo ir kantrybės, vieni iš kitų besimokydami. Tik šitokiu būdu tautinis gyvenimas tekės gyvybine srove į priekį.

Man teko matyti mūsų kolonijoj daromų pastangų šitokio bendravimo kryptimi. Deja, iki šiol jos vis teliko vien pastangomis, dažnai sunašindamos geros valios, toli pramatančius individus. Jeigu lietuvių grupė Amerikoje, ar kur kitur, nepajėgs suprasti ir įsisamontinti bendrosios gyvenimo tėkmės, ji nepajėgs gyventi savito gyvenimo. Taip kaip pripratome vartoti kitokią maistą, kitokią gyvenimo standartą, taip turime priprasti veikti kitame ir išsivysčiusioje pasaulyje. O šitai yra galima įkūnyti tikrai jaunimui ir senimui, artimam ir nuosirdžiai bendradarbiaujant.

Nu, palauk — pamatysi kaip bus smagu stovykloje!

Nuotr. J. Abromaičio

Kito kelio aš nematau. Tikrai tada mes galėsime įvykdyti didžiojo lietuvių filosofo Vydūno troškimą — pastatyti savo tautai visuotinio žmoniškumo pagrindą. Tada tautinė kūryba, nesvarbu kur mes bebūtume, prasidės natūraliai ir spontaniškai. Jaunesnieji rinks žinojimą, vyresnieji padės apspręsti to žinojimo vertę ir naudą tautinui atžvilgiu.

Tai labas! Seniai nematyta. Gera bus vėl kartu pastovyklauti.

Nuotr. J. Abromaičio

kas dabar dažnai dėl tolerancijos stokos pasidaro neįmanoma.

Konkrečiai kalbėdamas, siūlau sukurti branduolinius studijų ratelius kiekvienoje kolonijoje be galo plačiu pagrindu. Juose turėtų bendradarbiauti ir vyresnieji ir jaunesnieji, bet tik tie, kurie parodytų daug noro ir ryžto augti ir bręsti. Pirmiausia reiktų uždrausti skelbti spaudoje šių būrelų procedūrinę veikimą. Dažniausiai, pastebėjau, veikla taip ir nueina į "apsiraišymus", ir vėl viskas virsta tik kultūrine "kramtoma guma". Spaudoje turėtų būti skelbiama tik atskirų narių pavieniai ar bendri kultūrinės kūrybos vaisiai. O veiklos koordinacija galėtų būti atlikta kokios nors centrinės kultūros komisijos prie Bendruomenės, kuri, iš tikrųjų, jau ir egzistuoja. Tik jos veikla turėtų būti šia kryptimi suintensyvinama. Įvairūs pasidalinimai žiniomis apie būrelių veiklos eigą ir laimėjimus turėtų būti atlikti bendro pobūdžio straipsniuose ar pagaliau privačiuose susirašinėjimuose būrelių tarpe.

Kai gavau laišką iš Algio Norvilo, kviečiant mane kalbėti apie kultūros skatinimą, pagalvojau, jog man, kuriam "Lietuva prasidėjo Los Angeles", ši tema lyg per sunki, "not fair", bet ir vėl, kada perskaičiau Lietuvių Chartoje:

Kiekvieno lietuvių priedermė sudaryti sąlygas tautinei kultūrai, emiausi darbo.

Sios kelios mintys, parašytos gana trumpu laiku, nėra jokių būdu dogmatinės. Jos yra daugiau "galvojimais garsiai", įvedimas į pašnekesį. Prie tikrai konkrečių pasiūlymų ir galvėdinių turėtume prieiti diskusijose, kuriose visi galime pasisakyti.

Savo eilraštyje "Išsibartymas" esu rašęs:

Išsibartėję paveldėti naujų karalysčių, pamesti ar pakeisti senus

skudurus ar drabužius,

Aimanuodami, desperatiškai laikydamies už senstančių, paliegiusių (o dabar jau palėpėse sukrautų) minčių.

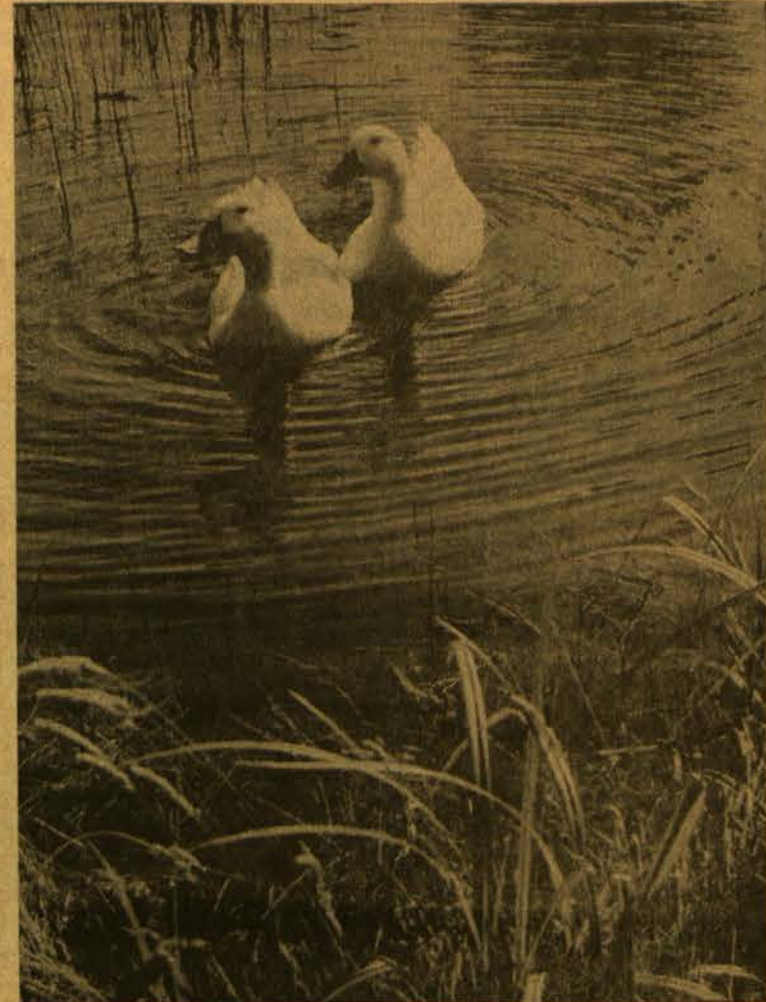
Sunaikinimo ir kūrybos momente.

Širdys atsiska i du skirtingus takus ir skiriasi.

Ir mes, kaip du laivai, kurie susitinka okeano vietoje,

Apsisukame ir naujom nežinomom vagon iriamės.

Žmogus yra dinamiškas procesas. Pasaulis yra dinamiškas procesas. Galimybės neribotos. Pareis nuo mūsų pačių (tik čia, tiek tėvynėje), ar mes, išplaukę atskirais laivais ir skirtingom kryptim, sugebėsime surasti naujus pasaulius, kurie įgalins mus gyventi. (Tema skaityta II PLJK Studijų dienoje)

Pakelū j vasaros stovyklą... Tik, atrodo, dar neapsisprendė, kur pasukti: ar į studentų ateitininkų, ar į skautų akademikų.

Nuotr. Vyt. Maželio

Stovyklos džiaugsmas — draugai, sportas, šviežias oras ir sveikata. Nuotr. Cepulio

STUDENTŲ ATEITININKŲ STOVYKLA

Studentų Ateitininkų sąjungos surdo vakaras, pasakų vakaras, ruošiamas stovyklą įvyks Lake Ariel, Pennsylvania, nuo rugpjūčio mėn. 26 d. (šeštadienio popietės) iki rugsėjo mėn. 4 d. (pirmadienio rytmečio). Stovyklos programa yra padalinta į keturias dalis:

1. Paskaitos, kurių temos yra įvairios, liečiančios įvairių įvairiausias temas. Pavyzdžiui: Stovyklavimas — Kodėl? Lietuvių jaunimas ir Amerikos politika. Moterų išsilavinimas (Womens Lib.); Pasaulio lietuvių jaunimo sąjunga; Konkretūs ateitininkijos uždaviniai; Lietuvių, jaunuolių, aplinka ir daug daugiau. Paskaitininkai yra labai įdomūs žmonės: Marytė Saulaitytė, Gintaras Karosas, G. Sužiedėlienė, kun. Šulcas, J. Dėdinas, V. Kaulius, R. Kinka. Michael Novak, kuris yra parašęs knygą The Rise of the Unmeltable Ethnics ne tik pristatys savo parašytą knygą, bet skaitys ir paskaitą apie etninių grupių pasireikimą šio krašto politikoje.

2. Seminarai; tautosaka bus aptariama ir pavadama p. Sungailienės, kanklės E. Pakštaitės, rank darbai p. Astrienės ir V. Klorio, literatūra — M. Saulaitytės, lietuviški valgiai p. Urbonavičienės.

3. Diskusijose bus liečiamos temos — Kas man asmeniškai padeda būti lietuviu Amerikos visuomenėje? Ar tai duoda man platesnę pasaulėžiūrą, negu mano amerikiečiams draugams? Ką aš turiu, ko mano amerikietis draugas neturi? Ką aš galiu jausti, ko jis negali jausti? Lietuvių bė ir mano pareiga jai.

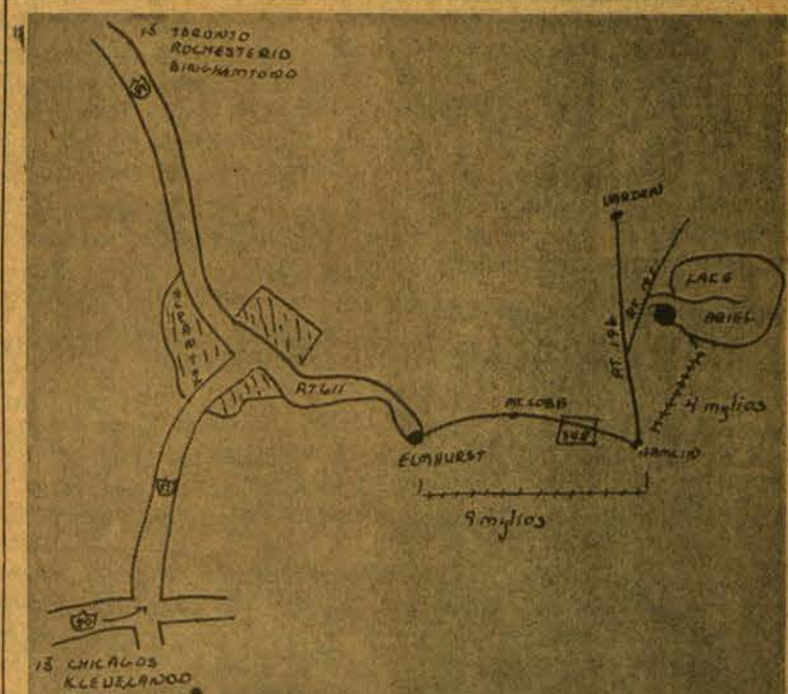
4. Vakarinės programos — Susipažinimo vakaras, žaidimų vakaras, susikaupimo vakaras, ab-

surdo vakaras, pasakų vakaras, fukų laužas, karnavalas, literatūros vakaras, banketas ir šokiai.

Stovyklos kaina: 35 dol. Registruotis: SAS Valdyba, 6922 S. Oakley, Chicago, Ill., 60636. Telef. (312) 434-2165.

STIPENDIJOS STUDIJUOJANTIEMS MEDICINĄ

Amerikos medicinos sąjunga AMA išleido knygą FIND (Financial Information National Directory — Health Careers). Čia duodamas sąrašas daugiausia kaip 1,000 fondų, kurie teikia mokslo stipendijas — studijuojantiems mediciną ir kitus su sveikatos apsauga susijusius mokslus, kaip slaugymas, laboratorijos darbai, veterinarija ir panašiai.

Šitokias keliais jūs nuvažiuosite į studentų ateitininkų šios vasaros stovyklą Lake Ariel, Pennsylvania, nuo rugpjūčio 26 iki rugsėjo 4 d.

AKADEMIKŲ SKAUTŲ STOVYKLA

Akademinių Skautų sąjūdžio studijinė stovykla įvyks 1972 m. rugpjūčio mėn. 27, rugsėjo mėn. 4 dienomis Dainavoje.

ASS studijinės stovyklos programa suplanuota tokia —

Paskaitos

1. A. Tamašauskas "Bendros lietuviškos architektūros išvystymas" (paskaita bus iliustruota skaidrėmis).

2. kun. V. Bagdanas, MIC "Per kokias kultūras yra perėjusios lietuvių laumų legendos".

3. R. Kinka "Lietuvių kalbos raida Amerikoje".

4. R. Selenis "Lietuvių išsilavinimo politinė veikla".

5. A. Vasaitis "Lietuviški spektakliai Amerikoje — jų meninis lygis, trūkumai ir vargai".

6. A. Rukšėnas "Lietuvių ir amerikiečių spaudos palyginimas".

7. D. Bruškytė "Lietuvos valdžia ir jos elgesys krizėje".

8. Kun. J. Kubilius, SJ "Religinis šių dienų žmogaus persiorientavimas".

9. Dr. B. Vaskelis "Žmogaus rūpesčiai šių dienų Lietuvos prozoje".

Simpoziumų, pokalbių temos

1. Anglų kalbos vartojimas mūsų tarpe: a) sveikose b) stovyklose c) socialiniuose atvejais.

2. Kritiškas žvilgsnis į einamą skautų programą.

3. Kritiškas žvilgsnis į ASS: a) programą b) tarpvietovinių ryšių c) organizacinę struktūrą.

4. II Pasaulio Lietuvių jaunimo kongreso įvertinimas.

5. Ar verta studijuoti Vilniaus universitete?

Meninė dalis

1. Poezijos ir dramos vakaras (1972. IX. 2):

a) Jaunųjų poetų kūrinių, b) V. Krėvės "Raganis", dalyvaujant J. Kelečiui ir L. Barauskui.

2. Muzikos ir humoro vakaras (1972. IX. 3):

a) "Aušros" kvartetas, b) R. Cinka ir kiti atlieka įvairius humoristinius kūrinius.

3. Grafikos paroda iš Lietuvos (1972. IX. 2 popiet); pristato K. Lapšys (II PLJK meno parodos I premijos laimėtojas).

Stovyklon registruotis pas Vacį Garbonkų, 6537 S. Washenaw Ave., Chicago, Ill., 60629.

—o—

10 MILIJONŲ MEDICINIS-KOMS STUDIJOJOMS

Viešbučių magnatas Conrad N. Hilton paaukojo 10 milijonų dolerių Mayo fundacijai, kuriuos pinigų panaudos mediciniškai studijų centrui, kuris tirs narkotikų bei žmogaus elgesio problemas.